

Xəbər
Dələduz
biznesmenin
əməlləri
ifşa edildi -
3 nəfər
tutuldu
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 4 sentyabr 2018-ci il Çərşənbə axşamı № 185 (7074) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezidentin Rusiya səfəri - Bakı və Moskva münasibətlərində yeni mərhələ

Azərbaycanın dövlət başçısının Soçidə Rusiya prezidenti ilə keçirdiyi görüş və səslənən bəyanatlar iki qonşu dövlətin əməkdaşlığında təzə səhifələr açır...

yazısı səh.9-da

"Azərsu" yarım milyarddan çox ziyandadır - gəlirlər xərcləri ödəmir

yazısı səh.3-də

Məhəmməd Hadi küçəsində kontrast: bir tərəfdə sökhasök, digər yanda tikhatik

yazısı səh.5-də

Ukraynalılar rus kilsəsindən ayrılırlar

yazısı səh.10-da

Yollara çəkilən zolaqlar niyə tez yox olur?

yazısı səh.7-də

ABŞ dollarından imtina prosesinə İran və İraq da qoşuldu - nə olacaq...

yazısı səh.4-də

Ət kəsiminin mərkəzləşdirilməsinin yaratdığı problemlər

yazısı səh.7-də

Kənd təsərrüfatında ən çox gəlir gətirən məhsul

yazısı səh.12-də

Azərbaycan bu il qeyri-neft sektoru üzrə 100 milyon dollara yaxın mal ixrac edib

yazısı səh.2-də

Gürcüstandan Azərbaycana gələn maşında pnevmatik silahlar aşkarlandı

yazısı səh.14-də

Uşaqlarımızı YouTube "terroru"ndan necə qurtaraq...

yazısı səh.13-də

ELMAR VƏLİYEVİN "SAĞ ƏLİ" NƏ QARŞI MİLYONLUQ İTTİHAMLAR

Gəncə şəhər Memarlıq və Şəhərsalma İdarəsinin rəisi olmuş Məhərrət Mustafayev onlarla vətəndaşı aldadıb; torpaq dəllalı kimi ad çıxarmış sabiq rəisin qanunsuzluqları ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına şikayətlər verilib; M.Mustafayevin avtoxuliqan oğlu İH-də "işləyirmiş" ...

yazısı səh.5-də

Yeni siyasi məhbus siyahısı aranı qatdı - hüquq müdafiəçisindən sərt tənqiz

Səidə Qocamanlı: "Leyla Yunus xaricdə oturub, ən geniş siyahını haradan tərtib edir?"

yazısı səh.6-da

Şahin Cəfərli:
"ABŞ-Çin
münasibətlərinin
hərbi qarşılıqlı
qədər inkişafı
istisna deyil"

yazısı səh.12-də

Lavrovun
İrəvana ikinci
xəbərdarlığı

yazısı səh.11-də

Tramp Fələstin
münasibətini
həll etməyə
hazırlaşır

yazısı səh.10-da

Azərbaycan-Türkiyə birgə taktiki-uçuş təlimləri başlayıb

Azərbaycanla Türkiyə arasında illik hərbi əməkdaşlıq haqqında plana əsasən, Konya şəhərində iki ölkənin Hərbi Hava Qüvvələrinin cəlb olunduğu birgə taktiki-uçuş təlimləri başlayıb.

Müdafiə Nazirliyindən verilən məlumata görə, keçirilən təlimlərin əsas məqsədi Azərbaycan və Türkiyə Silahlı Qüvvələri arasında təcrübə mübadiləsini həyata keçirməklə iki ölkənin Hərbi Hava Qüvvələrinin qarşılıqlı fəaliyyətinə nail olmaqdır.

Təlimlərdə iştirak edən Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin 2 ədəd MiQ-29 qırıcı, 3 ədəd Su-25 hücum təyyarələri və şəxsi heyət Konya şəhərində yerləşən aviabazada tentəli şəkildə qarşılanıb.

Qarşılama mərasimində çıxış edənlər keçirilən birgə taktiki-uçuş təlimlərində iştirak edən hər kəsə uğurlar arzulayıb və qurban kəsilib.

Təlimlər sentyabrın 14-dək davam edəcək.

Bu il qeyri-neft sektoru üzrə 100 milyon dollara yaxın mal ixrac edilib

2018-ci ilin yanvar-iyul aylarında qeyri-neft sektoru üzrə Azərbaycandan 969 milyon ABŞ dolları dəyərində mal ixrac olunub. Virtualaz.org bildirir ki, bu barədə İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin (İTKM) hazırladığı "İxrac İcmalı"nda məlumat verilib.

İcmalın bu sayında göstərilir ki, 2018-ci ilin yanvar-iyul ayları ərzində qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 969 milyon ABŞ dolları təşkil edib. 2017-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə cari ilin yanvar-iyul aylarında qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 114 milyon ABŞ dolları və ya 13 faiz artıb. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən cari ilin 7 ayı ərzində Rusiyaya 353 milyon, Türkiyəyə 215 milyon, Gürcüstana 81 milyon, İsveçrəyə 78 milyon və Çinə 29 milyon ABŞ dolları dəyərində qeyri-neft sektoruna aid mal ixrac edilib.

2018-ci yanvar-iyul aylarında ixrac edilən qeyri-neft sektoruna aid malların siyahısında pomidor (144 milyon ABŞ dolları) birinci, qızıl (sikkə kəsilməsində istifadə olunmayan, digər emal olunmamış formalarda - 68 milyon ABŞ dolları) ikinci və xüsusi kütləsi 0,94-dən az olan ilkin formalı polietilen (57 milyon ABŞ dolları) üçüncü olub.

Ümumiyyətlə, 2018-ci ilin 7 ayı ərzində meyvə-tərəvəz ixracı 301 milyon, plastmas və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 79 milyon, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 78 milyon, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 49 milyon, pambıq lifi 45 milyon, kimya sənayesi məhsullarının ixracı 41 milyon, pambıq ipliyi ixracı 12 milyon ABŞ dolları təşkil edib.

2017-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2018-ci ilin ilk 7 ayında elektrik enerjisinin ixracı 2,2 dəfə, pambıq ipliyinin ixracı 32 faiz, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 16 faiz, meyvə-tərəvəzin ixracı 19 faiz, plastmassa və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 14 faiz, kimya sənayesi məhsullarının ixracı 1 faiz artıb.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, cari ilin iyul ayında isə qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 122 milyon ABŞ dolları təşkil edib. 2018-ci ilin iyul ayında qeyri-neft sektoruna aid ən çox mal ixrac edilən ölkələrin siyahısına Türkiyə (35 milyon ABŞ dolları) liderlik edib. Daha sonra bu siyahıda Rusiya (33 milyon ABŞ dolları), İsveçrə (9 milyon ABŞ dolları), Gürcüstan (7 milyon ABŞ dolları), Qazaxıstan (5,8 milyon ABŞ dolları) və digər ölkələrin adı var.

Prezident İlham Əliyev Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VI Sammitində çıxış etdi

Sentyabrın 3-də Qırğız Respublikasının Çolpon-Ata şəhərindəki Çingiz Aytmatov adına "Rux Ordo" Mədəniyyət Mərkəzində Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının (TDŞ) VI Sammiti işə başlayıb.

"AzərTAC" xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sammitdə iştirak edib. Qırğız Respublikasının Prezidenti Sooronbay Jeenbekov Sammitdə iştirak edən Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevi, Qazaxıstan prezidenti Nursultan Nazarbayevi, Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı, Rusiya Federasiyası Tata-

rixini, mədəniyyətini əks etdirən abidələrə baxıblar.

Prezident İlham Əliyev və digər dövlət və hökumət başçıları sammitdə çıxış ediblər.

Qırğız Respublikasının Prezidenti Sooronbay Jeenbekovun adından Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına üzv olan dövlətlərin başçılarının şərəfinə rəsmi ziyafət verilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ziyafətdə iştirak edib.

Azərbaycanın xaricdə ilk şərab evi açıldı

Sentyabrın 2-də Çinin Urumçi şəhərində "Azərbaycan Şərab Evi" açılıb. Bu, Azərbaycanın xaricdə açılan ilk şərab evidir.

İqtisadiyyat Nazirliyindən virtualaz.org-a verilən məlumata görə, bununla əlaqədar keçirilən tədbirdə hər iki ölkənin rəsmi şəxsləri ilə yanaşı, Azərbaycanın şərab istehsalçıları və Çinin şərab satışı ilə məşğul olan şirkətlərinin təmsilçiləri iştirak ediblər.

İqtisadiyyat Nazirliyinin dəstəyi və Azərbaycanda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondunun (AZPROMO) təşkilatçılığı ilə yaradılmış "Azərbaycan Şərab Evi" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin tapşırığına uyğun olaraq, Azərbaycan məhsullarının ixracının dəstəklənməsi, ixracın həcmünün və coğrafiyasının genişləndirilməsi, "Made in Azerbaijan" brendinin təşviqi, həmçinin Azərbaycanın şərab və digər spirtli içki məhsullarının Çin bazarında daha çox tanıtılması və satışının təşkili sahəsində fəaliyyət göstərəcək, bu sahədə əlaqələndirməni həyata keçirəcək. Şərab evi-

nin daimi fəaliyyət göstərən sərgisində xüsusi dadı və keyfiyyəti ilə seçilən müxtəlif növdə Azərbaycan şərabları nümayiş olunacaq.

Açılış tədbirində çıxış edən Çin Xalq Respublikası Sincan Uyğur Muxtar Rayonunun beynəlxalq əlaqələr üzrə rəhbərlər qrupunun reis müavini Mao Xuey, AZPROMO-nun rəhbəri vəzifəsini icra edən Yusif Abdullayev, Azərbaycanın Çindəki ticarət nümayəndəsi Teymur Nadiroğlu, Çinin "YEMA International" şirkətinin vitse-prezidenti Çen Qan, Azərbaycan Şərab İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyasının

rəhbəri Elçin Mədətov və başqaları Urumçidə fəaliyyətdə başalayan Şərab Evinin Azərbaycan-Çin iqtisadi-ticarət əlaqələrinin genişlənməsinə, Azərbaycan məhsullarının ixracının artırılmasına töhfə verəcəyini vurğulayıblar.

Tədbir çərçivəsində AZPROMO ilə Çinin "YEMA" şirkəti arasında əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Bundan başqa, Azərbaycan şərablarına həsr olunmuş mətbuat konfransı keçirilib, şərabçılığın inkişafına dair təqdimat və video-çarxlar nümayiş etdirilib, Çinin şərab satışı ilə məşğul olan şirkətləri üçün Azərbaycan şərablarının dequstasiyası təşkil olunub.

Qeyd edək ki, "Made in Azerbaijan" brendinin təşviqi, ixracın və istehsalın stimullaşdırılması, o cümlədən Azərbaycan məhsullarının xarici bazarlarda tanıtılması və satışının genişləndirilməsi məqsədilə xarici ölkələrdə yeni ticarət və şərab evlərinin açılması nəzərdə tutulur.

Putin İrana gedir

Rusiya prezidenti Vladimir Putin sentyabrın 7-də İrana işgüzar səfər edəcək.

Xəbəri Kremlin mətbuat xidmətinə istinadən «RIA Novosti» yayıb.

Səfər zamanı Putin Suriya böhranının həlli ilə bağlı danışıqlarda iştirak edəcək, eləcə də iranlı və türkiyəli həmkarları ilə təkbətk görüşlər keçirəcək.

"İran prezidenti Həsən Ruhani və Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüş zamanı Suriyadakı vəziyyətin normalaşması üçün birgə səylər müzakirə ediləcək", - məlumatda bildirilib.

Rusiyada xəstəlik yayıldı, Azərbaycanda əhaliyə xəbərdarlıq edildi

Ümumdünya Heyvan Sağlamlığı Təşkilatı tərəfindən Rusiya Federasiyasının Samara, Kurqan və Çelyabinsk vilayətlərində iribuynuzlu heyvanlar arasında nodulyar dermatit və Moskva vilayətinin Şaxovskaya rayonunda xirdabuynuzlu heyvanlar arasında çiçək xəstəliklərinin yayılması müəyyən edilib. Bununla bağlı Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi əhaliyə xəbərdarlıq edib.

QTA-dan virtualaz.org-a bildirilib ki, agentlik başqa ölkələrdən Azərbaycan ərazisinə keçə biləcək yoluxucu heyvan xəstəliklərindən qorunmaq məqsədilə əhaliyə müraciət edib. Xəbərdarlıqda deyilir ki, bu ölkədən iribuynuzlu və xirdabuynuzlu heyvanların idxalı ilə bağlı müraciət edən hüquqi və fiziki şəxslər Ümumdünya Heyvan Sağlamlığı Təşkilatının müvafiq tələblərini nəzərə almalıdır.

Eyni zamanda nəzarət tədbirlərinin gücləndirilməsi məqsədilə Rusiyanın qeyd olunan vilayətlərindən gələn və ya həmin ərazidə tranzit keçən nəqliyyat vasitələrinin gömrük keçid məntəqələrində dezinfeksiya edilməsi ilə bağlı Dövlət Gömrük Komitəsinə müraciət olunub.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

"Azərsu" ASC-nin 2017-ci il hesabatı ilə bağlı açıqlaması cəmiyyət tərəfindən birmənalı qarşılanmayıb. Belə ki, bu qurumun ötən il üzrə zərəri 508 milyon 350 min manat təşkil edib.

Zərərin 2016-cı ilə müqayisədə 104,5 milyon manat az olduğu qeyd olunsa da, ekspertlər bu qurumun niyə zərərlə işləməsinə gündəmə gətirirlər.

Ötən il "Azərsu"-nun 163 milyon 884 min manat cəmi gəlirinə qarşı xərcləri 668 milyon 498 min manat təşkil edib. Nəticədə 504 milyon 614 min manatlıq əməliyyat zərəri yaranıb. 3 milyon 574 min manatlıq maliyyə xərci ilə də zərəri 508 milyon 350 min manata çatıb. Qurumun cəmi aktivləri 694 milyon 439 min manat, cəmi kapitalı 61 milyon 360 min manat təşkil edib. ASC-nin kapitalı 2017-ci ildə bir il əvvəlki ilə müqayisədə 300 milyon 42 min manat azalıb. Belə ki, 2016-cı ildə "Azərsu"-nun kapitalı 361 milyon 780 min manat təşkil edib.

Qeyd edək ki, hesabat dövründə qurumun öhdəlikləri azalaraq, 2016-cı ildəki 970 milyon 125 min manatdan 755 milyon 799 min manata düşüb.

"Azərsu" ASC-nin məlumatında isə bütün bu neqativ göstəricilərin səbəbi kimi Tarif (Qiymət) Şurasının müəyyən etdiyi tariflərin su-kanalizasiya xidmətlərinin maya dəyərindən aşağı olması göstərilir.

Bunun davamı olaraq qeyd edək ki, Maliyyə Nazirliyinin apardığı 2017-ci il üçün gəlirlər və xərclər smetasının illik icrası üzrə monitoringin

"Azərsu" yarım milyarddan çox

ziyandadır - gəlirlər xərcləri ödəmir

İqtisadçı ekspert: "Bu, qiymət artımı üçün bir mesaj da ola bilər"

nəticələrinə əsasən, 1 m3 su-kanalizasiya xidmətinin maya dəyəri 1,17 manat təşkil edir. "Azərsu"-nun 2017-ci il üzrə müvafiq qanunvericiliyə uyğun hazırlanmış hesabatlarında 1 m3 su-kanalizasiya xidmətinin maya dəyəri 1,41 manat, orta satış qiyməti isə 0,74 manat olub. Hesabat illində 1 m3 su-kanalizasiya xidmətinin maya dəyəri orta satış qiymətindən 2 dəfəyə yaxın çox olub.

Bəs görsən, ekspertlər "Azərsu" ASC-nin hesabatını

necə qiymətləndirirlər? Suyun maya dəyəri necə hesablanır və real dəyər hazırkı satış qiymətindən nə qədər fərqlənir? Bu açıqlamanın ardından su-kanalizasiya xidməti bəhalaşa bilərmi?

"Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandıran iqtisadçı ekspert Pərviz Heydərov bildirdi ki, problemin yeganə həlli yolu bu xidmətin özəl sektora verilməsidir: "Bu təkcə "Azərsu"-nun yox, bütün inhisarçı qurumların ümumi problemi. Nə qədər ki,

"Azərsu" və digər iri səhmdar cəmiyyətlərin qapıları özəl mülkiyyətçilərin üzünə açılmayıb, bu qurumlar özəlləşdirilməyib, o vaxta qədər bu kimi hallar özünü göstərəcək. "Azərsu" da, "Azərenerji" də digər qurumlar da illərdən illərə işləyirlər. Onların hamısının maliyyə vəziyyətinə diqqət yetirsək görərik ki, onlara külli miqdarda dövlət dəstəyi həyata keçirilir, güzəştli kreditlər ayrılır. Lakin yenə də gəlirlər xərcləri ödəmir. Suyun qiymətinin artırılması ilə də məsələ həllini tapmayacaq. Artıq bu qurumların özəlləşdirilməsinə ehtiyac var və bu, günün tələbidir. Dövlət bu şirkətlərdən canını qurtarmalı, bu yükü üzərindən atmalıdır. Əks təqdirdə, bu qurumlar ziyanla fəaliyyət göstərməkdə davam edəcəklər".

Ekspertin fikrincə, "Azərsu" və digər bu kimi qurumların zərərlə işləməsinin səbəbi məhz idarəetmədəki problemlərdir: "Bu qurumlar çox gəlirli bir sferaya nəzarət edirlər, o sahədə təsərrüfat fəaliyyəti ilə məşğulduqlar. Bundan əlavə, dövlətdən vəsait alırlar, borcları vaxtaşırı silinir, ən əsası da dövlətin zəmanəti ilə xaricdən borc alırlar. Əgər bir qurum maliyyə dəstəyi aldığı halda fəaliyyətində gəlirlər xərcləri ödəmirsə, deməli, problem idarəetmədədir. Bu elə bir məsələdir ki, onu qanunvericiliklə, inzibati yollarla və ya kadr dəyişikliyi ilə həll etmək mümkün deyil. Problemin yeganə həlli yolu odur ki, dövlət bu qurumları özəlləşdirilməyə açsın. Əgər onlardan dövlət əlini çəksə, faktiki fəaliyyətləri mümkünsüz olar. Çünki idarəçilik düzgün təşkil olunmur, xərclər təyinatına uyğun həyata keçirilmir. Bu da zərərin yaranmasına gətirib çıxarır. Onları arxayın salan da məhz arxalarını dövlətə söykəmələridir".

Suyun maya dəyərini

satış qiymətindən 2 dəfə ucuz olmasına gəlincə, iqtisadçı bildirdi ki, "Azərsu" maya dəyərinin necə hesablandığını açıqlamalıdır: "Onlar özləri açıqlama verməlidirlər ki, bunu necə hesablayırlar. Bu hesablama mexanizmini onların özündən başqa heç kim bilmir. Burada çəkdikləri xərcləri, təmir işlərini, müəyyən texnologiyaların tətbiqi və sairə əsasən bunu təxmini hesablayıblar. Lakin bu düzgün hesablama deyil".

P.Heydərov onu da vurğuladı ki, bu açıqlamanın ardından su-kanalizasiya xidmətində qiymət artımı baş verə bilər: "Əgər hər hansı bir qurum üzərində dövlət himayəsi olduğu halda qiymətdən narazılıq edirsə, özünün maliyyə sahəsindəki uğursuzluğunu bilavasitə qiymət siyasəti ilə izah edirsə, bu həmin sahədə qiymət artımı üçün hökumətə bir mesaj sayılmalıdır. Bu isə o deməkdir ki, qarşıdakı dövrdə su-kanalizasiya xidməti bəhalaşa bilər".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ, "Yeni Müsavat"

Dələduz şirkət rəhbərinin əməlləri ifşa edildi

Məcburi köçkünlər üçün tikilən binada ev alacağını deyən və müxtəlif dövlət layihələrini öz adına çıxan şəxs və əlaltıları tutuldular

"Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin göstəriş və tövsiyələrinə uyğun olaraq regionların sosial-iqtisadi inkişafı sahəsində həyata keçirilən islahatlar çərçivəsində görülən işlərdən biri kimi tikinti, turizm və nəqliyyat sahələrində uzunmüddətli dövlət layihələrinin uğurla həyata keçirilməsi, o cümlədən nəqliyyat sahəsində aparılan islahatlar nəticəsində respublikanın avtomobil və dəmir yolları infrastrukturunu müasir standartlara uyğun şəkildə yenidən qurulması qeyd edilən sahənin ölkədə prioritet məsələlər sırasına qaldırılmasının bariz nümunəsidir.

Bununla belə, bezi hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən şəf-

faf prosedurlar əsasında sahibkarlığın inkişafına və biznes mühitinin yaxşılaşdırılmasına, tikinti və turizm sektorunun sağlamlaşdırılmasına göstərilən dövlət dəstəyindən sui-istifadə halları müşahidə olunur ki, onlara qarşı ən ciddi mübarizə tədbirləri davam etdirilməkdədir".

Bu açıqlamanı Baş Prokurorluğun mətbuat xidməti yayıb. Xidmətin yaydığı açıqlamada bildirilib ki, "Evrokord 2" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətin vəzifəli şəxslərinin qanunsuz əməlləri barədə vətəndaşlardan daxil olmuş müraciətlər əsasında Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində

Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

Aparılmış istintaq zamanı cəmiyyətin direktoru Nəsimi Gülləyev öz qulluq mövqeyindən istifadə etməklə tanışları Mübariz Heydərov və Rafiq Əhmədovla qabaqcadan əlbir olaraq guya Xudat şəhərindən Qusar rayonunda yerləşən "Şahdağ" və Qəbələ rayonunda yerləşən "Tufandağ" turizm mərkəzlərinə yeni dəmir yolu xəttinin çəkilməsi ilə bağlı layihənin icrasının rəhbəri olduğu təşkilatə həvalə edilməsi barədə ayrı-ayrı vətəndaşlara yalan məlumatlar verərək bununla əlaqədar təcrübəli kadrlara

ehtiyacı olduğunu bildirib işə qəbulla bağlı cəmiyyətin maddi-texniki bazasının formalaşdırılmasına dəstək adı altında onlardan müxtəlif məbləğlərdə pulları dələduzluq yolu ilə ələ keçirməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Bundan başqa, istintaq zamanı N.Gülləyevin dövlət orqanlarında rəhbər vəzifədə işləyən tanışları olduğunu yalandan bildirərək məcburi köçkünlər üçün tikilən çoxmərtəbəli yaşayış binalarından mənzil verilməsi, dövlət orqanlarına rüşvət müqabilində işə qəbul etdirmək imkanına malik olduğunu yalandan vəd verib 37 min manat pulu aldatma yolu ilə ələ keçirməsinə, habelə başqalarını rüşvət verməyə təhrik etməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Cinayət işi üzrə N.Gülləyev Cinayət Məcəlləsinin 178.2.1 (dələduzluq qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə), 178.2.2 (dələduzluq təkrar törədildikdə), 178.2.3 (dələ-

dəduzluq öz qulluq mövqeyindən istifadə etməklə törədildikdə), 178.2.4 (dələduzluq xeyli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə) və 32.4, 312.2-ci (rüşvət verməyə təhrik etmə), M.Heydərov və R.Əhmədov isə həmin Məcəllənin 178.2.1, 178.2.4 və 32.5, 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadəyə köməklik göstərmə) maddələri ilə ittiham elan olunmaqla bərrələrində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Hazırda cinayət işi üzrə qeyd olunan qanunsuz halların tam və hərtərəfli araşdırılmaqla təqsirkar şəxslərin

əməllərinin dairəsinin müəyyənləşdirilməsi, habelə vurulmuş ziyanın ödənilməsinin təmin edilməsi istiqamətində zəruri istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu qeyd edilən qanunazidd hallarla üzleşən ölkə vətəndaşlarına müraciət edərək, pozulmuş hüquqlarının bərpası ilə əlaqədar Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin 161 sayılı "Qaynar xətt" əlaqə mərkəzinə və ya 361-11-76, 361-11-48 nömrəli telefonlara məlumat vermələrini xahiş edir.

□ Musavat.com

Soçi görüşü şübhələri dağıtdımı?..

Hüseynbala SƏLİMOV

Siyasetlə bağlı çox ehtimallar, fərziyyələr səsləndirmək mümkündür. Amma hər şey konkret kontaktlardan, görüşlərdən sonra aydınlaşır. Bu mənada Soçi görüşünü xüsusi diqqətdə saxlayırıq, ona görə ki, bilavasitə görüş ərafında Azərbaycanla Rusiya arasında yeni bir tarixi mərhələnin başlanacağı haqqında elə təmtəraqlı yazılar, Azərbaycanın da KTMT-yə və AİB-ə üzv olmasının vacibliyi haqqında elə təkidli fikir və mülahizələr səslənirdi ki, düşünürdün ki, bəlkə elə doğrudan da yaxın vaxtlarda tamam yeni hadisələr baş verəcək.

Amma Soçi görüşü baş tutdu və biz hər iki prezidentin bəyanatını xüsusi bir diqqətlə izləməyə çalışdıq - orada nə KTMT-yə, nə də AİB-ə aid hər hansı işarə tapmadıq.

Düşünürük ki, bu, daha ciddi və əsas görüş üçün bir giriş, ya da müqəddimə idi və yaxud da hansısa razılaşmalar görüşün əsas sənədləri və ya bəyanatları xaricində qalmışdı - misal var, deyirlər, indi Yerin də qulağı var. Odur ki, Azərbaycanda müstəqil informasiya qaynaqlarının sayı getdikcə azalsa da, hər halda, bunu bütün dünyaya şamil etmək olmaz və Soçi görüşündə hansısa fərqli qərar qəbul edilseydi və yaxud buna bir işarə olsaydı, dərhal xəbər tutardıq.

O ki qaldı görüşdə səslənən başqa fikirlərə - bəyanatlara və yaxud imzalanan sənədlərə, bizim onlarla elə bir işimiz yoxdur; canları sağ olmuş "müstəqil politoloqlar" briqadamız onları olduğundan da artıq təmtəraqlı və şövqlə təqdim edəçəklər və bu məsələdə bizim xidmətimizə qətiyyətlə ehtiyac qalmayacaq.

Əsas odur ki, başlıca narahatlığımız götürüldü: Azərbaycanın da elbəşilərin, türkmənbaşilərin, belarusbaşilərin və daha nə bilim kimlərin, hərbi təşkilatına üzv olacağı ilə bağlı şübhələr aradan qalxdı və yaxud da bir müddətlik arxa plana keçdi.

O ki qaldı bizim fürsətdən istifadə edərək Rusiyadan nəse qoparmağımıza, bu da başqa bir məsələdir. Özümüz də dəfələrlə belə fikirlər yazmışdıq ki, gec-tez Ermənistan-Rusiya münasibətlərində "çat" yaranacaq, çünki İrəvanı Moskvaya bağlayan əsas amil - Dağlıq Qarabağ münaqişəsi getdikcə uzanır, ölkə isə sürətlə iqtisadi cəhətdən çökür. Aydın məsələdir ki, bu, əbədi olaraq belə davam etməyəcək və gec-tez münasibətlərdə "çat" yaranacaq, İrəvan yeni dost və hamilər axtaracaq. Biz bu "çat"dan yararlanma bilirik, amma bir şərtlə: Azərbaycanın müstəqilliyinə xələl gətirmədən.

Mümkündürmü bu? Hesab edirik ki, mümkündür, çünki Azərbaycan hərbi bloklara qoşulmamaq siyasətilə bölgədə həm də Rusiyanın maraqlarını nəzərə alıb və indiyədək Kreml bunun əvəzini Azərbaycana ödəməyibdir, hərçənd, ödəməli idi. Hazırda Bakı ilə Moskvanın münasibətləri sonuncunun İrəvanla münasibətlərindən daha stabil və etibarlı təsir bağışlayır. Bunun özü az məsələ deyil. Bakının Rusiyanın iqtisadi həyatında iştirakı AİB və KTMT üzvü olan İrəvanın payından qat-qat artıqdır. Doğrudanmı Kremldə zərrə qəddər pragmatizm qalmayıbdır və yaxud bu ölkədə iqtisadi maraqlar tamamilə siyasətə və geosiyasətə təslim olunubdur ki, bu cür apaydın məqamları belə nəzərə almasınlar?..

Bəli, bu gündəlik yetərincə nəzərə almayıblar, amma situasiya dəyişir, regionda yeni bir əhval-ruhiyyə duyulur, ona görə də nəzərə almalıdırlar.

Əlbəttə ki, Qarabağ məsələsi də Soçi görüşünün bəyanatlarından kənar qalmadı. Bu məsələyə də toxunuldu. Amma necə? Biz artıq "Rusiya Minsk qrupunun bir həmsədri kimi..." tipli ifadələrdən bezmişik, ona görə ki, Rusiya yalnız Minsk Qrupunun həmsədri deyil, onun ABŞ və Fransadan fərqi budur ki, Moskva bilavasitə münaqişənin arxasında dayanacaq ölkədir, Kremlin istəyi olsa, münaqişə birçə həftənin içində həll olunar və biz ondan məhz bu istəyi umuruq, hətta tələb edirik və o səbəbdən də Kremlin özünü buradan on min kilometrə uzaq olan Ağ Ev və yaxud da Parislə bərabər tutması heç bir məntiqə uyğun belə gəlmir.

Amma Kremldən belə dönüş müşahidə olunmur. Üstəlik, özünü tələkləyən vuran, amma heçqətdə Moskvanın istək və arzularını dilə gətirən bəzi rusiyalı siyasətçilər də "Qarabağ Azərbaycanındır!" demir, "Qarabağ bizimdir!" deyirlər. Bəli, yəni Qarabağ həm də Rusiyanın olaraq qalır, necə ki, sovet vaxtı Dağlıq Qarabağ həm bizim idi, həm də onların.

Ruslar on illərdir baş sındırır ki, Stalin bizə nə verib? Halbuki uşağ da bilir ki, İosif müəllim Rusiyanı sənaye ölkəsinə çevirdi, müharibəni uddu, Rusiyanı nüvə dövləti etdi. Amma onun bir xidməti də olub: Stalin elə bir xəritə cızdı ki, təkçə onun köməyiylə ruslar imperiyalarının özəl maraqlarını təmin edə bilirlər.

Həmin xəritənin bir elementi də Qarabağdır və biz rusları məhz bu xəritədən imtina etməyə çağırıq...

Bir neçə ölkənin ABS dollarından imtina prosesinə İran və İraq da qoşulub. Bu iki ölkə də ticari əməliyyatlarda dollardan imtina etməyə qərar verib. İran-İraq Ticarət Palatasının sədri Yəhya İshaqın mətbuata verdiyi açıqlamaya görə, İran və İraq arasındakı ticari əməliyyatlardan dollar çıxarılıb: "Ticari əməliyyatların bir çoxu avro, rial və İraq dinarı ilə həyata keçirilir".

rumdadır. Hazırda dünyada aparılan bütün hesablaşmaların 80 faizdən çoxu dollarla həyata keçirilir. Təbii ki, istək varsa, hər bir ölkə qarşı tərəf ölkə ilə hesablaşmaları öz milli valyutaları və ya avro ilə apara bilər. Lakin bu zaman risklər böyüyəcək və dəyəri dollarla ölçülən milli valyutaların məzənnəsində baş verəcək dəyişikliklərin ticarət aparıcıları üçün daha da böyük təhlükəyə çevriləcək. O ki

edirəm ki, hələlik bu məsələ ayrı-ayrı dövlətlərin istəyindən başqa bir şey deyil. Ortada konkret heç bir təklif, heç bir layihə yoxdur. Təkliflə belə global məsələni həll etmək isə mümkün deyil. Əvvəldə dediyimiz kimi, bu gün istənilən ölkələr hesablaşmaları öz milli valyutaları ilə apara bilərlər. Ancaq son aylarda Türkiyə, İran və Rusiya milli valyutaları ilə daha çox siyasi motivlər əsasında baş verən ucuzlaşmaların hansı itkiləri yaratdığını unutmaq olmaz".

Siyasi ekspert Yegənə

Əlbəttə, zaman-zaman ABŞ-la rəqib qütblərdə dayanmış ölkələr dollar asılılığından imtina etmək üçün ikili münasibətlərdə bu valyutadan imtina qərarları almışlar və qısa bir müddətdən sonra isə bundan vaz keçiblər. Məhz bu günlərdə İranla İraq arasında ticarət əlaqələrində dollardan imtina edilməsi, milli valyuta və avro ilə ticarətə keçilməsi barədə razılıq əldə edilməsi də bu tip addımlardandır. İstər İran, istərsə də İraq dövləti maliyyə ehtiyatlarının 93 faizini dollarda saxlayır.

ABS dollarlarından imtina prosesinə İran və İraq da qoşuldu

Avro bahalaşsa bilərmə; iqtisadçı:
"Dünyada aparılan bütün hesablaşmaların 80 faizdən çoxu dollarla həyata keçirilir"

İranla İraq arasındakı qeyri-neft məhsulları ticarətinin təxminən 8 milyard dollar olduğunu deyən İshaq buna baxmayaraq, banklar arasında aparılan pul transferinin olduqca aşağı səviyyədə olduğunu deyib.

Ekspertlər qeyd edir ki, İran dollardan imtina etməyə əslində məhkumdur. Çünki Tramp hakimiyyəti avqustun 7-də İranın ABS dollarına daxil olmasına da mane olan birtərəfli sanksiya paketini həyata keçirməyə başlayıb. İraq hökumətinin sözcüsü Səad əl-Hadisi də ABŞ-ın İrana qarşı sanksiyaları səbəbindən Bağdadın Tehranla apardığı maliyyə əməliyyatlarında Amerika dollarından istifadəni dayandırmaq məcburiyyətində qaldığını etiraf edib.

Bəs İranla İraq arasında ticarət əlaqələrində dollardan imtina edilməsi, milli valyuta və avro ilə ticarətə keçid nə dərəcədə məntiqli və reallaşdırılması mümkün olan addımdır?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı professor Fikrət Yusifov "Yeni Məsəviyə"yə bildirdi ki, dollardan imtina etməyə istəyən ölkələrin sayı getdikcə artır. İraq və İrandan əvvəl son illər digər ölkələr də bu istiqamətdə konkret addımlar atıblar: "Bu sıraya ilk növbədə Çin, Rusiya, İran və Türkiyə daxildir. İranla İraq arasında hesablaşmaların milli valyutalarda və avroda aparılacağına dair razılaşma da bu qəbildən olan bir addımdır. Təbii ki, istək olan yerdə texniki cəhətdən bütün hesablaşmaların milli valyutalarda və ya avro ilə aparılması mümkündür. Lakin bu zaman bir məsələni diqqətdən qaçıрмаq olmaz. Bu gün dollar dünyada aparılan hesablaşmalarda tam hegemon bir du-

qaldı avro ilə ticarətə, burada da müəyyən problemlər var. Avronun məzənnəsi də dollara nisbətə müəyyən edilir. Avronun məzənnəsinə ABŞ-ın təsir imkanları az deyil. Deməli, avro ilə aparılacaq hesablaşmalar zamanı da itkilərdən heç kim sığortalanmayıb".

Ekspert vurğuladı ki, problemın həllinin bir mümkün yolu var. O da bundan ibarətdir ki, bu istəyi ortaya qoyan ölkələr sözdən işə keçməlidirlər: "Dolların bir nömrəli valyuta olması 1944-cü ildə BMT xətti ilə keçirilən beynəlxalq konfransda səs çoxluğu ilə qəbul edilib. Ona görə də dollardan imtina istəyində bulunan və BMT üzvü olan ölkələr bir araya gəlib məsələni Birləşmiş Millətlər Təşkilatının müzakirəsinə çıxarmalıdırlar. Təbii ki, bu zaman dollardan imtinanın əsaslandırılması ilə yanaşı, hesablaşmalarda dolların əvəzinə hansı valyutaya keçməklə bağlı inandırıcı bir təklif də ortada olmalıdır. Bir sözlə, bu, çox ağır və çox müəkkəb bir məsələdir. Hesab

Hacıyeva isə bildirdi ki, ümumiyyətlə, İran İslam Respublikası qurulan zamandan onun siyasi rəhbərliyindən xarici ticarət əlaqələrində dollardan imtina etməsi haqqında siyasi bəyanatlar mütəmadi olaraq eşidilir. Son illər İrana tətbiq olunan ABŞ sanksiyalarının elan edilməsi ilə paralel, ölkənin xarici ticarət əlaqələrində dollardan imtina haqqında daha tez-tez İran rəsmilərindən daxili auditoriyaya yönəlik siyasi bəyanatlar eşidilir: "Dollar beynəlxalq valyuta sistemi inkişafının 4 pilləli mərhələsində sonuncusudur və müasir dünyada beynəlxalq ticari əlaqələri tənzimləyən tək valyutadır. Dünyanın hansı güşəsində ticari əlaqələrin aparılmasından asılı olmayaraq dollar dövlətlərarası ticarət əlaqələrində həm satqıdan, həm də alqıdan mənfəət götürən tək valyutadır və o, dünya iqtisadiyyatının onurğa sütununu təşkil edir .

Hələlik beynəlxalq valyuta və maliyyə sistemində eyni səviyyədə istifadə olunan ikinci bir valyuta yoxdur.

ticari əlaqələrin dollarla deyil, milli valyutalarla və ya barterlə aparılmasının mümkünüyü haqqında danışsaq, qeyd edim ki, bir sıra kiçik həcmli əməliyyatlarla aparılan məhsullara bunun tətbiqi mümkündür. Məsələn, daxilə işə və xidmət və ya gündəlik istifadə olunan qida və ya tekstil sahəsində bu mümkündür. Lakin genişmiqyaslı ticari əlaqələr üçün bu yanaşmanın tətbiqi ziyanlıdır. Belə ki, iki ölkə arası genişmiqyaslı ticari əlaqələrin və maliyyə əməliyyatlarının avro ilə aparılması üçün tələflər bu valyutanın əldə edilməsi üçün mübadilə dollardan istifadə etməli olacaqlar. Çünki Avropa Mərkəzi Bankı nə İran realını, nə də İraq dinarını mübadilə üçün baza valyutası kimi tanımır. Bu halda tərəflər ticari əlaqələr məqsədilə avro əldə etmək üçün mübadilə artıq maliyyə vəsaiti xərcləməlidirlər. Bu addımın isə iqtisadi prespektivi yoxdur".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Məsəviyə"

"Elmar Vəliyev və onun dəstəsinin Gəncə şəhərini son 6 ildə talan etməsi ilə bağlı ciddi araşdırmalar başlayıb. Şəhərin mərkəzində və şəhəratrafi ərazilərdə 100 hektarla torpaq sahəsini, habelə xeyli tikilini faktiki sahiblərinin əllərindən zorla, təhdidlə alaraq müxtəlif adamlara saxta, qanunsuz sənədlərlə satıblar. Bu işləri isə birbaşa Gəncə Şəhər Memarlıq və Şəhərsalma İdarəsinin rəisi, sabiq başçı Elmar Vəliyevin əsas pultoplayanı kimi tanınan Məharət Mustafayev həyata keçirib. Yeni başçı Niyazi Bayramov onu ötən həftə işdən çıxardı və fəaliyyətinin araşdırılması üçün komissiya yaratdı. Komissiyanın ilkin təftişi zamanı çoxsaylı qanunsuzluqlar fikrə olunub. Habelə, Məharət Mustafayev işdən çıxarılmasından sonra onun mal-mülkünü mənimsədiyi şəxslər də hüquq-mühafizə orqanlarına müraciətlər etməyə başlayıblar".

Məharət Mustafayev

Bunu müsavat.com-a Gəncədəki mənbə deyib. Qaynaq qeyd edib ki, Məharət Mustafayev Elmar Vəliyevin "qara kassası" olub və Gəncədə mülkiyyət, torpaq yağmalamaları məhz onun vasitəsilə həyata keçirilib: "Elmar Vəliyev Gəncədən əvvəl Yevlağın icra başçısı olarkən də Məharət Mustafayev həmin rayonda onun torpaq alverçisi olub. O, Yevlaxda rayon torpaq şöbəsinin müdiri işləyirdi, Yevlaxda da torpaqları yağmalayıb, sahiblərinin əlindən təhdidlə alıb iş adamlarına, müxtəlif şəxslərə

satırdı. Elmar Gəncəyə gələndə onu da özü ilə gətirdi və Gəncənin torpaq sahələrinin daha çox olduğu Nizami rayonuna icra başçısı təyin etdi. Məharət Mustafayevin zülmü bu rayonda ərsə qalxmışdı, hətta məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı torpaqları, onların öyrüş yerlərini də əllərindən alıb satırdı. O, əndazəni aşdığına görə bu vəzifədən azad edildi, az sonra isə Elmar Vəliyev onu Gəncə Şəhər Memarlıq və Şəhərsalma İdarəsinin rəisi təyin etdi. Bundan sonra bütün Gəncəyə "qan uddurmağa"

Elmar Vəliyevin "sağ əli" nə qarşı milyonluq ittihamlar

Gəncə Şəhər Memarlıq və Şəhərsalma İdarəsinin rəisi olmuş Məharət Mustafayev onlarla vətəndaşı aldadıb; sabiq başçının torpaq dəlləlinin qanunsuzluqları ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına şikayətlər verilib; M. Mustafayevin avtoxuliqan oğlu İH-də "işləyirmiş" ...

başladı. Elmar Vəliyevin, Məharət Mustafayevin şəhərdə hara gözü düşdü, sahibinin əlindən zorla alırdılar; ya orada özələrinin biznesini qururdular, ya da baha qiymətə başqasına saxta sənədlərlə satırdılar. Mülkün faktiki sahibi məhkəməyə müraciət edib, haqqını tələb edəndə isə Elmar Vəliyev nüfuzundan istifadə edib, ya məhkəmədən işi geri qaytarırdı, ya da qərarın icrasına imkan vermirdi. Bununla yanaşı, Məharət Mustafayev bir neçə iş adamına qiyməti 200 min, 1 milyon manat dəyərində olan mülklər satıb, lakin onlara saxta sənədlər verib. Bəzi şəxslər sənədləri saxta, mülkiyyətin faktiki olaraq başqa-

sına aid olduğunu biləndə Məharətdən pullarını geri tələb ediblər. Lakin onlar hədələnilib, təhdid ediləblər. Son olaylardan sonra isə həmin adamlar Məharət Mustafayevdən pullarını geri tələb edirlər, o isə həmin adamlardan qaçır. Söhbət bir neçə milyon manatdan gedir. Bəzilərinə isə deyir ki, pulları Elmar Vəliyevə verib. Bir neçə vətəndaş isə onun tərəfindən dələduzluğa məruz qalması ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına, yeni başçının yaratdığı komissiyaya müraciətlər edib. Bu şikayətlər əsasında Məharət Mustafayevin həbsi qaçılmazdır, çünki bu cinayət xarakterli, mülkiyyət əleyhinə

qanunsuzluqlar birbaşa onun rəsmi imzası ilə reallaşmışdır. Həmçinin şəhərin mərkəzi hissələrində Məharət Mustafayevin "haqq" tələb etdiyi, ala bilmədikdə yerlə-yeksan etdiyi onlarla obyektin sahibi də şikayətçidir".

Mənbə maraqlı bir məlumat da verdi. Belə ki, Məharət Mustafayevin oğlu Sərxan Mustafayev Gəncədə "avtoş" kimi tanınır. O, şəhərdə davamlı olaraq avtoxuliqanlıqla məşğul olub, amma atası Elmar Vəliyevin "sağ əli" olduğundan əməlləri cəzasız qalıb. Maraqlısı isə odur ki, iddiaya görə, ad-soyadını yazanda belə səhv edən Sərxan Mustafayev bütün gününü əyləncələrdə keçirsə də,

sənəd üzərində Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin Hüquq şöbəsinin işçisi olub. Lakin onu heç zaman işdə görənlər olmayıb...

Sonda qeyd edək ki, Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətində Elmar Vəliyevin adı korrupsiyaya bulaşmış kadrların təmizlənməsi prosesi davam edir. Belə ki, yeni başçı sentyabrın 3-də E. Vəliyevin yaxın adamlarından biri olan Hacızadə Tural Yaşar oğlunu icra başçısının köməkçisi vəzifəsindən azad edib.

Yazıda adları keçən şəxslərin mövqeyini çap etməyə hazırıq.

□ **T.ƏHMƏDLİ,**
"Yeni Müsavat"

Məhəmməd Hadi küçəsində kontrast: bir tərəfdə sökhasök, digər yanda tikhatik

Xətai rayonunda Ukrayna dairəsi yaxınlığında tikilən obyektə görə kimsəyə "gözün üstə qaşın var" deyən yoxdu; amma üzbuəzdə inşası bitməkdə olan xeyli tikili yerlə yeksan edilib

Nəçə gündür Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti paytaxtda söküntü işlərinə başlayıb. Bu işlərin gedişinə Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura İdarəsi də nəzarət edir.

Söküntü işlərinə Xətai rayonunda başlanıb. Məlumatla görə, rayon ərazisində zəbt edilən 7 sahə aşkarlanıb və həmin ərazilərdə söküntü işləri aparılıb. Bu haqda ötən sayımızda məlumat verilmişdi. Düən söküntünün aparıldığı ərazidə olduq, işlərin gedişi ilə maraqlandıq.

"Yeni Müsavat"ın reportyor qrupu söküntülərin aparıldığı Xətai rayonu Məhəmməd Hadi və Neapol küçələrində olub. Hazırda Məhəmməd Hadi küçəsində asfalt örtüyünün yenilənməsi işləri gedir. Bu küçənin yaxın gələcəkdə prospektə çevriləcəyi xəbəri yayılıb. Bu məlumatın nə dərəcədə doğru olması bilinməsə də, sakinlər deyirlər ki, sökülən məhəllələr arasında kiçik obyektlərdir. Hansılarnı ki, sahibləri nə baş verdiyini hələ də aydınlaşdırma bilmirlər. Adının çəkilməsini istəməyən xırda bizneslə məşğul olan yerli sakinlərdən biri deyib ki, adamlar illər öncə müvafiq instansiyalara müraciət edib küçənin müxtəlif yerlərində çayxana, saatsaz köşkü, dönerxana, ətir, siqaret satılan kiosk və bu kimi iaşə obyektləri açıb özlərini işlə təmin ediblər. İndi isə bir cəcadə həmin kiçik obyektləri qanunsuz elan edib söküb.

Bu arada redaksiyamızın poçtuna Məhəmməd Hadi küçəsində aparılan söküntü işləri ilə bağlı məktub göndərilib. Həmin məktuba fotolar da əlavə olunub. Məktubla, əlavə olunan fotomaterialarla tanış olanda belə rəy yaranır ki, Xətai rayonunda böyük söküntü işləri aparılır. Əslində isə reallıq başqadır. Konkret olaraq Məhəmməd Hadi küçəsində əz qala Ukrayna dairəsinin içinə girən obyektlər var və hazırda tikilməkdədir. Belə obyektlərdən biri haqda "Yeni Müsavat" 5 ildir ki, yazır. Tikinti dayandırılıb və əz sonra yenidən davam etdirilir. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başladığı yeni kampaniyanın hara qədər davam edəcəyi, qanunsuz tikililər siyahılaşdırılarkən "daydaylı" obyektlərin də həmin siyahılara salınıb-salınmayacağını indidən söyləmək çətinidir.

M. Hadi küçəsində olarkən illərdir ki, yazdığımız obyektə də baş çəkməyi qərara aldığımız. 2013-cü ildə həmin obyektin özülü qazılarkən Ukrayna dairəsinin az qala yansında yol hərəkəti məhdudlaşdırılmışdı. Bundan başqa, ağır tonnaqlı ekskavatorlar özülü qazarkən Məhəmməd Hadi küçəsində yerləşən yaşayış bi-

nalarnın kommunikasiya xətlərini darmadağın etmişdilər. Minlərlə insan 3 gün işsiz, susuz qalmışdı. O dövrdə məsələ ilə bağlı bir neçə yazı dərc etdikdən sonra işə Hacıbala Abutalıbov qarışmışdı. Tikintini qanunsuz elan edən sabiq BŞİH rəhbəri orada apar-

sına, illərdir tikintisi dayandırılan həmin obyektə qızğın iş gedir. Yaxşı olar ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti və Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura İdarəsi sözügedən tikili ilə bağlı komissiya yaradıb, araşdırmalara başlasınlar.

Kommunikasiya xətlərinin üstündə tikilən bu obyekt həm də avtomobillərin, həmçinin peyda- larnın hərəkətinə ciddi mane olur. Tədbir görülməyi ümidi ilə...

□ **"Yeni Müsavat"ın Reportyor qrupu**

Ömər Eldarov Lütfi Zadənin müzakirələrə səbəb olan abidəsindən danışdı

"Həm onunla görüşərkən gördüklərimdən, həm də bir neçə video və fotolara baxaraq, obrazını yaratmağa çalışdım"

Dünya şöhrətli azərbaycanlı alim Lütfi Zadənin qəbirüstü abidəsi artıq hazırdır. Abidənin açılışı sentyabrın 6-da olacaq.

Qeyd edək ki, abidənin müəllifi xalq rəssamı, heykəltəraş Ömər Eldarovdur. Abidənin açılışına bir neçə gün qalsa da, artıq sosial şəbəkələrdə alimin 4 aya başa gələn qəbirüstü abidəsinin görünüşü sosial şəbəkələrdə müzakirələrə səbəb olub. Əksəriyyət abidənin Lütfi Zadəni əks etdirmədiyini, hansısa sənətkarın bənzəri olduğunu, bir sözlə, bəyənmədiklərini qeyd edib.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"ın əməkdaşı xalq rəssamı, heykəltəraş Ömər Eldarovun mövqeyini öyrənməyə çalışıb. Heykəltəraş müzakirələrə səbəb olan abidənin mənasını bu cür açıqlayıb:

"Mən göstərməyə çalışdım ki, Lütfi Zadə çox böyük alimdir. O, riyaziyyatda çox böyük elmi açılış edib. Abidənin arxa hissəsində qranitdən arkaya bənzər bir şey var. Bu, rəmzdür. Orada formula yazılıb. Həmin formula riyaziyyatda çox böyük, inqilab kimi iş olub. Yeni elmin bu qapıları çox ağır olsa da, Lütfi Zadə onu açmaqla bilir. Bunun rəmzini heykəltəraşlığın dili ilə verməyə çalışmışam".

Ömər Eldarov alimin elm adamına deyil, sənətkara bənzəməsi ilə bağlı müzakirələrə isə bu cür münasibət bildirdi: "Əksəriyyət Lütfi Zadəni çox da yaxşı tanımır. O, çox sadə adam idi. Onun çox düzgün bədən forması olub, məsələn, qarını olmayıb, əlləri, qolları uzun olub. Yeni fiziki baxımdan necə idisə, abidəsi də o cürdür."

Mən Lütfi Zadəni yaxından yalnız iki dəfə görmüşəm. Bir dəfə onun da iştirak etdiyi iclasların birində oturub onu kənardan diqqətlə izləyirdim. Həm onda gördüklərimdən, həm də bir neçə video və fotolara baxaraq, obrazını yaratmağa çalışdım".

Ömər Eldarov abidə hazırlayarkən alimin yaxın qohumu, Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin professoru, tanınmış teatr rejissoru Cənnət Səlimova ilə məsləhətləşib, razılığını alıb:

"Prezident də mənə dedi ki, abidəni hazırlayarkən onun qohumu Cənnət xanımla danışım, onunla razılaşım. Mən də Cənnət xanımla tanış oldum, eskizlərimi ona göstərdim. Sonuncu eskizi də göstərəndə o, çox bəyəndi və mənə "çox sağ olun" dedi".

Qeyd edək ki, Lütfi Zadənin yaxın qohumu Cənnət Səlimova mətbuata açıqlama verərək, alimin qəbirüstü abidəsinin çox bəyəndiyini bildirib.

Xatırladaq ki, qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsinin banisi olan Lütfi Zadə 2017-ci ilin sentyabr ayında vəfat edib. O, Azərbaycanda dəfn olunmasını vəsiyyəti edib. Mərhumun cənazəsi Amerikadan Azərbaycana gətirilərək Fəxri Xiyabanda dəfn olunub.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Vahid siyasi məhbus siyahısının hazırlanması üzrə İşçi Qrupu sentyabrın 1-də ölkədə yeni siyasi məhbus siyahısını açıqlayıb. Siyahıda 130 məhbusun adı yer alıb. İşçi qrupu bildirir ki, əldə edilmiş sənədlər, məhkəmə müşahidələri və müsahibələr əsasında 128 işdə siyasi motivli həbsin baş verdiyi təsbit olunub, həmin məhbuslar siyasi məhbus kimi tanınıb.

siyahısı var ki, orada 30-a yaxın siyasinin adı var. Siyahılardan müxtəlifliyi daim narazılıq doğurub. Siyahı müəllifləri digərlərinin ünvanına müxtəlif ittihamlar səsləndirirlər.

Son siyahının müəlliflərindən olan hüquq müdafiəçisi Rəsul Cəfərov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bunları dedi: "Mən və digər qruplarda olan həmkarlarımın yanaşması ondan ibarətdir ki, ölkədə

keçmiş iki dövlət məmuru Əli İnsanov və Rüfət Səfərovün müxtəlifliyi daim narazılıq doğurub. Siyahı müəllifləri digərlərinin ünvanına müxtəlif ittihamlar səsləndirirlər.

Hüquq müdafiəçisi siyahılar arasındakı fərqlərin onların həqiqiliyinə kölgə salmadığını düşünür: "İstənilən məsələ ətrafında müzakirələr olanda bu məsələnin mahiyyətinə varmaq üçün daha optimal variantdır, nəinki bu məsələlər müzakirə edilməyəndə. Bildiyiniz kimi, bizlər və həmkarları-

elimiz nələrə çatırsa, kimin barəsindəki informasiyanı biliriksə, onları siyahılara salırıq. Siyasi məhbus məsələsinin həlli bizim üçün daha vacibdir, nəinki siyahılarda olan fərqlər".

İnsan Hüquqları üzrə Birgə İşçi Qrupunun üzvü, hüquq müdafiəçisi Səidə Qocamanlı siyahı hazırlayanlara yönəlik sət danışdı: "Son aylarda siyasi məhbusların bir qismi müxtəlif yollarla azadlı-

Yeni siyasi məhbus siyahısı aranı qatdı- hüquq müdafiəçisindən sət etiraz

Səidə Qocamanlı: "Leyla Yunus xaricdə oturub, ən geniş siyahını haradan tərtib edir?"

Həmin şəxslərin 9-u jurnalist, blogger, 1-i şair, 1-i hüquq müdafiəçisi, 68-i inanclı şəxs, 3-ü ömürlük həbs olunma cəzasına məhkum olunan, 14-ü sosial etirazlarla bağlı tutulan, 2-si keçmiş dövlət məmuru, 20-si siyasi, ictimai fəal, 10-u Səid Dadaşbəyli və onunla birgə tutulanlardır. Qrupun məlumatında 2 nəfərin işinin monitorinq altında olduğu vurğulanır.

Məlumatda bildirilir ki, İşçi Qrupu bundan öncəki siyahını martın 22-də açıqlayıb. Həmin vaxtdan bu yana siyasi məhbus sayılan 22 nəfər azadlığa buraxılıb. Onlardan 9 nəfər ölkə başçısının imzaladığı əfv sərəncamı, 11 nəfəri isə cəzasının müddəti bitdiyindən azadlığa çıxıb. 2 nəfərin isə şərti azadlığa buraxıldığı vurğulanır.

Əbülfəz Bünyadov, Orxan Baxışlı, Mirfeyzulla Seyidov, Saleh Rüstəmov, Vidadi Rüstəmli, Aqil Məhərrəmov, Babək Həsənov, Ruslan Nəsirli kimi məhbusları İşçi Qrupu siyasi məhbus kimi tanıyaraq siyahıya əlavə edib.

Bu şəxslərdən biri inanclı, qalanları isə əsasən siyasi fəallar sayılırlar.

İşçi Qrupu onu da qeyd edir ki, siyahı reallığı tam ifadə etmir. Onlar siyahıya daha çox şəxsin düşməli olduğunu düşünürlər.

Qeyd edək ki, bu tipli siyahılar zaman-zaman açıqlanır və hər zaman da çoxsaylı müzakirələr açılır. Bu işçi qrupunun siyahısından əlavə Fransada mühacir həyatı yaşayan hüquq müdafiəçisi Leyla Yunusun rəhbərlik etdiyi Siyasi Məhbusların Müdafiə Mərkəzinin də siyahısı var ki, orada 160 məhbusun adı yer alır. Bundan başqa, İnsan Haqları üzrə Birgə İşçi Qrupunun da

bir nəfər siyasi məhbusun olması belə ciddi problemdir. Bu baxımdan siyahılar arasındakı fərqlər bizim üçün ciddi əhəmiyyət daşıyır. Fakt ondan ibarətdir ki, hər iki siyahıda 100-dən artıq siyasi məhbus var. Siyahılar arasında əsas fərq ona görə yaranır ki, həmkarlarımızın siyahısında 90-cı illərdə həbs olunan, sonradan ilk olaraq güllələnmə cəzasına məhkum edilən və sonradan da cəzaları ömürlük cəzalarla əvəz edilən şəxslərin adları o siyahılara daxil edilib. Bizdə isə cəmi 3 nəfər ömürlük məhbusun adı var. Bunlar Elçin Əmiraslanov, Səfa Poladov və Arif Kazımovdur ki, onlar siyasi məhbus olmaq üçün bütün kriteriyalara cavab verirlər. Bizdən əvvəl bu şəxsləri hələ 90-cı illərin sonları, 2000-ci illərdən əvvəllərində Avropa Şurası siyasi məhbus kimi tanıyıb. Hələ o vaxt biz heç Avropa Şurasına üzv belə olmamışdıq. Sayda texniki fərq əsas buna görə yaranıb. Siyahımızdakı

mız bu məsələyə əsas mahiyyət kimi deyil, texniki fərq kimi baxırıq. Bizim düşüncəmizə görə, bəzi ömürlük məhbuslar var ki, qanunsuzluqla həbs edilsələr də, qanunsuz cəza alsalar da, siyasi məhbus deyillər. Bizim həmkarların birləşdikləri qurumun nəzərə aldığı kriteriyalarla bizimkilər də eynidir. Bu, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının qəbul etdiyi beş kriteriyadır. Bizim qrupun siyahısında monitorinq altında olan şəxslər də var. Belə məhbuslar da diqqətimizdə olan, işlərini araşdırdığımızdır. Sadəcə, o şəxsləri tam siyasi məhbus kimi tanımaq imkanlarımız olmadığı üçün tanıyıramız. Beş kriteriyanın heç olmasa bir neçəsi olanda şəxsləri siyasi məhbus kimi tanıya bilərik. Onu da deyim ki, bizim və həmkarlarımızın siyahısında onların tam əksəriyyəti eyni şəxslərdir. Hesabatımızda xüsusi olaraq onu da vurğulayırıq ki, biz bunun son rəqəm olduğunu iddia etmirik. Ola bilər ki, siyahı çox olsun, amma

ğa çıxıblar. Amma hələ ki bu problem özü-özlüyündə qalmaqdadır. 128 nəfərlik siyahını görməmişəm. İstənilən halda, siyasi məhbus problemi həll olunmalıdır. Yaxşı bilirsiniz ki, bizim siyahı onlarınkindən azdır. Hazırda bizim üçün əsas olan odur ki, siyahımız qapansın. Nə qədər düşünülmemiş geniş siyahılar ortaya çıxsın, bu problem başımız üzərində Domokl qılıncı kimi qalacaq. Hazırda məhkəmələri gedən şəxslərin işlərini çox ciddi şəkildə nəzarət altında saxlayırıq. Siyahımızda Seymur Həzi, İlkin Rüstəmzadə kimi məhbuslar var ki, uzun zamandır həbsdədirlər. Bu şəxslərin azadlığa çıxmaları labüd məsələdir. Biz belə məsələləri ortaya qoyuruq. Çalışırıq ki, dövlət qurumları ilə danışıqlar aparıb belə şəxslərin işini ölkə daxilində həll edək. Kim nə deyirsə desin, bu problem ölkəmiz daxilində həll olunmalıdır. Leyla Yunus xaricdə oturub, ən geniş siyahını haradan tərtib edir, bunu heç özü də bilmir. Lap 500 nəfərlik siyahı hazırlasınlar, nə olsun? Azadlığa çıxmaq imkanları olanların işlərini mənəngəyə salırlar. Bizim siyahı ilə onlarınkılar arasında həm böyük bir fərq, həm də arzu var. Biz istəyirik ki, siyasi məhbuslar azad olunsun. Amma etiraf edək ki, elə insanlar var ki, öz maraqlarına uyğun siyahılar tərtib edirlər, beynəlxalq təşkilatlara işləyirlər. Biz bunu da yaxşı bilirik. Onunla da əzab-əziyyət çəkən, həbsxanalarda ömürlərini çürüdən insanların həyatlarının mənəngə arasında qalmalarına bais olurlar".

□ **Cavanshir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (QTA) həyata keçirdiyi ilk tədbirlərdən biri də Bakıda qəssabxanaların önündə antisaniitariya şəraitində ət kəsiminin aradan qaldırılmasıdır. Belə ki, agentliyin təklifi ilə ölkə ərazisində yol kənarlarında, küçədə antisaniitariya şəraitində ət kəsiminin qadağan edilməsi, onların yerinə stasionar, modul və mobil tipli heyvan kəsimi məntəqələrinin yaradılması nəzərdə tutulub. Məqsəd isə mağazaların qarşısında diri heyvan saxlanması və kəsilməsinin qarşısını almaqdır.

Bununla yanaşı, QTA baytariq-sanitariya və gigiyena normalarına cavab verməyən yerlərdə, küçələrdə, yol kənarlarında heyvan kəsimi ilə məşğul olan şəxslərdən qanunsuz fəaliyyətlərini dayandırmayı tələb edib. Standartlara cavab verməyən ət kəsimi yerlərinə ciddi xəbərdarlıqlar edilib. Bundan sonra qəssablar heyvanları yalnız agentliyin təyin etdiyi ət kəsimi məntəqələrində kəsəcəklər.

Bəs görsən, belə olacağı təqdirdə qəssablar və istehlakçılar bu durumdan razı qalacaqlarını? İstehlakçılar gözlərinin önündə kəsilməyən heyvanın ətinə alacaqmı? Kəsim haqqı ətin bəhələşməsinə gətirib çıxara bilermi?

Məsələ ilə bağlı ictimai rəyi öyrənmək üçün musavat.com-un müxbiri paytaxt Bakıda bir neçə qəssabxanaya baş çəkib, alıcılar və qəssablarla həmsöhbət olub.

Qəssablar Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin xüsusi kəsim məntəqələrinin yaradılması təşəbbüsünü alqışlasalar da, realıqda onların işinə mane olacağını bildirdilər: “Ət kəsiminin xüsusi məntəqələrdə həyata keçirilməsini biz də istərdik. Ancaq realıq budur ki,

Ət kəsimi məntəqələrinin mərkəzləşdirilməsinin yaratdığı problemlər

Qəssabların xərci artır, alıcılar isə etibar etmir - reportaj

yol kənarlarında təmizlik olsa da, bizim işimiz axsayacaq. İstehlakçılar onların gözü önündə heyvanın kəsilməsinə öyrəşiblər. Biz bir neçə binanın yaxınlığında fəaliyyət göstəririk. Hər gün alıcılar ətin kəsilməsinə diqqət edirlər. Kənar bir yerdə heyvan kəsdirib mağazaya gətirsək onlarda inamsızlıq yaranacaq. Nəticədə müştərilərimizi itirəcəyik”.

Alıcılar isə ət kəsiminin kənar bir yerdə aparılmasını qəbul etmədilər: “Yaşadığımız ərazidə bir neçə supermarket var. Lakin onların piştaxtaya düzdükləri ətləri almırıq. Çünki həmin ətlərin mənsəyi, keyfiyyəti haqqında məlumatımız yoxdur. Ancaq qəssabxanalarda heyvanı bir gün öncə gətirirlər. Camaatın gözü önündə kəşib satırlar. İndi biz nə bilək ki, kəsim məntəqələrindən gətirəndə heyvanın ətinə dəyişdiriblər, ya yox. O qədər qanunsuzluqlar, saxtakarlıqlar var ki... Bir sözlə, inamımız yoxdur. Bunu etməklə insanları təhlükəyə atırlar. Bazarda mənsəyi belli olmayan ətlər arta bilər”.

Qəssablar bildirdi ki, artıq

indidən kəsim məntəqələrinə mürəit etməyə başlayıblar: “Sentyabrın 1-dən qəssabxanalarda reydlər aparılmağa başlayıblar. Biz heyvanımızı Nizami rayonu, Çobanzadə küçəsində ət kəsimi məntəqəsində kəsdiririk. Hər heyvan üçün 30 manat ödəyirik. Nəqliyyat xərclərini də üstünə gəlsək, bir heyvan 40 manata başa gəlir. Əvvəllər qəssabxananın arxasında balaca bir yerimiz var idi. Heyvanı səhər tezdən özüm kəsirdim, pulum da cibimdə qalırdı. İndi isə vəziyyət dəyişib”.

Qeyd edək ki, sahibkarın hər heyvanın kəsiminə görə əlavə xərcə düşməsi ətin bəhələşəcəyi anlamına gəlir. Çünki bütün xərclər son nəticədə istehlakçının cibindən çıxır.

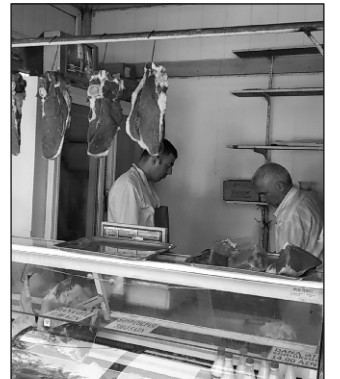
Mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışan Eyyub Hüseynov da bildirdi ki, bu yolla nəyə nail olunacağına ümid etmir: “Qəssablar üçün xüsusi kəsim yerlərinin yaradılması ilə vəziyyəti dəyişə bilməyəcəklər. Bazar illərdir öz aksiomu ilə işləyir, tələb və təklif qanunu əsasında. Nə üçün kəsimin qəssabxanalarda aparılmasına tələb var? Nəyə görə ölkə-

nin paytaxtı qəssabxananı xatırladır? Çünki istehlakçılar bunu tələb edirlər. İnsanlar gözlərinin önündə kəsilən heyvan ətinə almağa çalışırlar, yalnız gözü ilə gördüklərinə inanırlar. Səbəb odur ki, hələ sovet vaxtından Azərbaycan istehlakçıları baytarlara, istehlakçı hüquqlarını qoruyan, malın keyfiyyətini yoxlayan qurumlara inanmırlar. Həmin qurumlar özləri bu inamı yox dərəcəsinə endiriblər. İstehlakçı səhər tezdən bazara girir və görür ki, minlərlə heyvan cəmdəyinə möhür vurulub, yeni keyfiyyəti təsdiqlənib və satışına icazə verilib. Xalq arasında belə bir lətifə də yayılıb ki, qoyunu soyanda belə dərisinin altından baytar möhürü çıxır. Nə qədər ki, istehlakçı tələb yaradacaq, bir o qədər də inzibati yollarla bunun qarşısını almaq olmayacaq”.

Ekspertin sözlərinə görə, bunun üçün bazar alətlərindən istifadə etmək lazımdır: “Elə etmək lazımdır ki, istehlakçı hazır kəsilmiş ətə üstünlük versin. Hazırkı durum üçün istehlakçı öz tələbinə haqlıdır. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi bu yarınlarda saxta sertifikatla Azər-

baycana gətirilən 30 tondan yuxarı at ətinin qarşısını aldı. Bu qurum özü də sübut etdi ki, istehlakçı hər gördüyü əti almaqda haqlıdır. Azərbaycana hətta beynəlxalq dərəcədə saxta sertifikatla saxta ət göndərilir, yeni at əti mal əti adı ilə göndərilir. QTA inzibati yollarla əl çəkib, insanların inamını qazanmalıdır. Həmin istehlakçılar arasında maarifləndirmə işi də aparılmalıdır ki, onun gözü qarşısında kəsilən heyvan heç də təhlükəsiz deyil və çox ciddi xəstəliklərin daşıyıcısı ola bilər. Maarifləndirmə prosesi isə ictimai təşkilatlar vasitəsilə həyata keçirilməlidir. Biz bu işdə Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinə dəstək olmağa hazırıq. Bir neçə dəfə qurumun kollegiyasında təmsil olunmaqla bağlı təklif göndərməyimizə baxmayaraq, müsbət cavab almamışıq”.

Eyyub Hüseynov onu da vurğuladı ki, Nazirlər Kabinetinin 94 sayılı qərarına əsasən ölkənin əmtəə bazarında bükülməmiş malın satışı qadağandır: “Hər bir mal, o cümlədən ət bükülməlidir, üzərində son istifadə tarixi və sair qeyd olunma-

lıdır. Azərbaycanda bazara bu cür sağlam mal çıxaran bir şirkət var. Bu, “Azproteyn Foods” şirkətidir. Lakin əhali onun məhsullarını da almır, həmçinin marketlərdəki hazır ətləri də alan yoxdur. Qəssabların əsas qayğısı heyvanın kəsiminə görə pul ödənilməsi deyil, sadəcə, alıcıların itirilməsidir və bu məsələdə haqlıdır. “Azproteyn Foods” şirkətinin Maştağada son texnologiya ilə təmin olunmuş kəsim yerləri var ki, heyvanın birini 10 manata kəsir. Lakin biz monitoring apardıq ki, oraya heç kim müraciət etmir. Çünki istehlakçı hazır əti qəbul etmir. Bunun üçün iş aparılmalıdır. Biz Qurban bayramında monitoring apardıq ki, QTA-nın düzəltdiyi kəsim yerləri normal olsa da, orada heç bir baytar yoxlaması getmir, agentliyin laboratoriyası bağlı idi. Deyilənə görə hər qoyun üçün 4-5 manat pul alınmış, halbuki puluz olduğunu demişdik”.

Mağrur MƏRD, Musavat.com

Yollara çəkilən xətlər niyə tez silinir?

BNA sözcüsü: “Çatışmazlıqların aradan qaldırılmasına başlanılıb”

Bakıda və rayonlararası yollarda sürücü və piyadaların narahatlığına səbəb olan hallardan biri də şose və küçələrə çəkilən nişan-xətlərin, piyada zolaqlarının tez bir zamanda silinməsidir. Məsələn, Bakı-Sumqayıt yolunun Biləcəridən Xırdalan dairəsinədək hissəsi 2 ay öncə təmir edilərək, istifadəyə verilib, artıq bəzi hissələrdə xətlər görünməz haldadır.

Son zamanlar piyadaların ölümü ilə nəticələnən qəzaların artmasında rol oynayan əsas səbəblərdən biri də piyada zolaqlarının silinməsi və yox vəziyyətində olmasıdır. Xətlərin silinməsi insanların heyatını təhlükəyə atmaqda yanaşı, sürücülərin də tez-tez qayda pozuntusu etməsinə və cərimələnməsinə səbəb olur.

Bu məsələyə hansı dövlət qurumu nəzarət edir? Piyada zolaqları, eləcə də yollardakı

digər zolaqlar nə qədər müddətə yenilənir? Yollardakı müvafiq vəziyyət vaxtaşırı monitoring edilirmi?

“Yeni Müsavat” məsələ ilə bağlı müvafiq dövlət qurumlarına sorğu göndərib.

Qeyd edək ki, piyada zolaqlarının çəkilməsi və yolların işarələnməsi işi birbaşa Bakı Nəqliyyat Agentliyinə tapşırılıb.

Mövzunu şərh edən BNA-nın mətbuat xidmətinin rəhbəri Mais Ağayev bildirdi

ki, piyada zolaqlarının vəziyyəti ilə bağlı yetərincə problemlər mövcuddur: “Bakı şəhərində eynisəviyyəli piyada keçidlərinin vəziyyəti ilə bağlı aparılan araşdırmalarımız onu deməyə əsas verir ki, bu gün bu sahədə bir sıra çatışmazlıqlar mövcuddur. Bəzi küçələrdə bu keçidlərin yeri düzgün məüyyənləşməyib, bəzi ünvanlarda zolaq var, amma nişan qoyulmayıb, bəzilərinə zolaqlar silinərək görünməz hala düşüb. Bakı Nəqliyyat Agentliyi piyada təhlükəsizliyinin təmin edilməsi işləri çərçivəsində artıq bu çatışmazlıqların aradan qaldırılmasına başlayıb. İşlər şəhər mərkəzi ilə yanaşı ətraf yaşayış məntəqələrində də aparılır. Yeni tədris

ilinin başlanması ilə əlaqədar hazırda əsas diqqət məktəb binalarının ətrafına yönəldilib. Məktəblərin ətrafında pozulan zolaqlar yenidən rənglənir”.

M.Ağayevin sözlərinə görə, vətəndaşların müraciətinə əsasən də yeni piyada zolaqları çəkilə bilər: “Bu gün həmçinin vətəndaşlar tərəfindən daxil olan müraciətlər əsasında da ehtiyac duyulan yerlərdə yeni eynisəviyyəli piyada keçidləri təşkil edilir”.

Keyfiyyət məsələsinə gəlincə, BNA sözcüsü bildirdi ki, bu piyada keçidlərinin çəkilməsi zamanı istifadə olunan rənglərin haradan gətirilməsi ilə onlarda məlumat yoxdur: “Bu işləri lisenziyası olan podratçı şirkətlər həyata keçirir və müvafiq materialları da onlar təmin edir. Rənglərin yenilənməsi tezliyində gəlincə, bu, yolda hərəkətin intensivliyindən asılıdır. Hərəkətin intensiv olduğu yerlərdə zolaqların rəngi daha tez itdiyindən yenilənmə də tez-tez aparılır. Amma hərəkətin az olduğu yerlərdə təkrar rənglənmələr daha uzun müddətli olur”.

Yollarda rənglənmə işlərini

aparan digər bir qurum isə **Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin “SIGNAL” İxtisaslaşdırılmış Layihə İstehsalat İdarəsidir.** Mövzu ilə bağlı bu qurumun da rəyini öyrənməyə çalışdıq.

“SIGNAL” İxtisaslaşdırılmış Layihə-İstehsalat İdarəsinin texniki şöbə rəisi **Şahin Həsənov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, yollarda zolaqların çəkilməsi zamanı istifadə olunan rənglər tender əsasında alınır:** “Həmin rənglər sırf yol üçün hazırlanır. Lakin onları biz hazırlamırıq. Biz hazır şəkildə onu alıb, istifadə edirik. Tender keçirilir, rənglər bizə verilir. Onların istifadə müddəti maksimum üç aya qədərdir. Bu, həm də asfaltın keyfiyyətindən asılıdır. Asfaltın üzərində müvafiq maddə olmayanda rənglər tez gedir. İl ərzində zo-

laqlar dörd dəfə yenilənir. Onu da xatırladı ki, bütün yollara biz nəzarət etmirik. Bakı Nəqliyyat Agentliyi də sifariş verərək bu işləri icra edir. Biz əsasən qəşəbədəxili piyada zolaqlarına nəzarət edirik. Əgər komissiya tərəfindən hansı rayondan tapşırıq gəlsə, o zaman icra edirik. Yeni yol çəkiləndə və yaxud asfalt örtüyü dəyişəndə isə bu işi biz görmürük. Lakin bizim quruma zolaqların pozulması ilə bağlı vətəndaşlar və ya Dövlət Yol Polisi İdarəsi tərəfindən hər hansı xəbərdarlıq, göstəriş gələndə zaman dərhal həmin keçidi bərpa edirik. Dərs ilinin başlaması ilə əlaqədar artıq bütün məktəblərin qarşısında bu işlərə başlanılıb”.

Mağrur MƏRD, Musavat.com

Heykəltərəşliq sənətimizdə problemlər haqda

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

"Həkimini həkim eyləyən xəstədir"
 (Azərbaycan ata sözü)

Lütfi Zadənin heykəli məsələsinə gec də olsa münasibət bildirim. Bildiyiniz kimi, rəhmətliyin qəbri üstündə Ömər Eldarov bir heykəl qayırmışdır, camaatın çoxu isə həmin sənət əsərinə mız qoymağdadır. Bəyənmirlər. Deyirlər, bu nədir, kişi qapını aralayıb hara baxır (Eldarov Zadəni riyaziyyat elminin qapısını açmış adam kimi göstərib), niyə quş-baza oxşayır və sairə.

Bunun səbəbi, sadəcə, ondan ibarətdir ki, bizim millət standart, basmaqlıq heykəllərdən, incəsənət örnəklərindən başqasına öyrəşməyibdir. Biz elə sanırıq heykəl ancaq dik duran, ya da stulda əyləşmiş adam fiqurundan ibarət olmalıdır. Ən yaxşı halda heykəlin dinamikası qabağa uzadılan əldir, ya da adamın altındakı at fiqurudur. Vəssalam. Ayrı cür olsa bizə çöçün gəlir. Evi yıxılmış sovet hökumətinin axmaq irsidir. O hökumət sənətkara heç bir sərbəstlik tanıyırdı. Nəticədə bütün Azərbaycanda qəbirüstü, şəhəriçi heykəllərin, büstlərin hamısı eyni konveyerdən çıxıbmiş kimi, bir-birinə oxşayır. Özü də o konveyerin içində elə Ömər müəllimin şəxsən xeyli "əməyi" vardır. Əlbəttə, mən yüz ilin heykəltərəşinə heykəl qayıрмаğı öyrədəcək ağılsızlığın yiyəsi deyiləm, qətiyyətlə bu iddiam yoxdur. Ancaq gələn etiraf edək ki, Bakıda adam içine çıxarılaacaq, orijinallığı ilə seçiləcək hər hansı bir heykəl, abidəyə rast gəlinmir. İstərsiniz yada salağ. Ayağ üstə durmuş Füzuli, Nizami, Nəsimi, Cabbarlı, oturmuş Sabir, Xətai, Hacıbəyov və Axundov, ata minmiş Koroğlu bir-birindən çoxmu fərqlənir? Az qala heç bir fərq yoxdur!

Ədalət naminə, bir-iki orijinal örnəyi də yazsa bilərik. Ziya Bünyadovun qəbirüstü abidəsi elə təxminən Lütfi Zadənin qəbirüstü abidəsinə oxşayır. Sadəcə, burada Bünyadovun obrazı 1941 və 1945-ci illəri əks etdirən iki daş sütunun arasından salamat çıxan, ancaq ayağından onu vuran ilanla bir kompozisiyada düzəldilib. Doğru düşünürsünüz, bu da Ömər müəllimin işidir. Şəxsən mənim fikrimcə isə Bakıda heykəltərəşliq baxımından ən yaxşı sənət əsəri Rixard Zorgeyə Nəsimi rayonundakı parklardan birində qoyulan abidədir. Bakılı dünya şöhrətli kəşfiyyatçı burada... daşın içindən baxan iki gözə təsvir edilmiş. Mənə, bu, ümumiyyətlə dünya səviyyəli işdir, kəşfiyyatçıya qoyulan ən yaxşı heykəldir. Müəllifi sovet heykəltərəşi Vladimir Tsıqal olubdur. 1981-ci ildə düzəldilib.

Təəssüf ki, yaxşı örnəklərə bundan artığını saya bilmirik. Qalan hamısı sanki Çində ucuz fabrikdə kütləvi istehsal edilibdir. Təbii, sənətkara, o cümlədən heykəltərəşə azadlıq verilməyəndə nəticə belə alınmalıdır. Avtoritar, totalitar rejimlərin əsas hədəflərindən biri hər zaman sənət adamları olmuşdur. Corc Oruellin bir essesi var, orda yazır ki, totalitar rejimin qurbanı olan sənət növlərini sıralasaq birinci ədəbiyyatçılar, publisistlər, jurnalistlər gəlməlidir. Çünki onlar birbaşa çılpaq həqiqətlə işləyirlər. Sonra bəstəkarlar, rəssamlar, şairlər məhv edilir, çünki bunların bir növ pərdəli obrazlarla, Ezop dilində çalışmaq imkanları daha çoxdur. Nəhayət, Oruellin qənaətinə görə totalitar rejimlərdə ən son "evi yıxılan" incəsənət növü heykəltərəşliqdır. Hətta tərsinə, bəzən heykəltərəşliq qapalı rejimlərdə inkişaf edə bilər! Çünki rejimə nəhəng, kütlələrə psixoloji, hipnotik təsir edən heykəllər lazım olur. Doğrudan da SSRİ nəhəng heykəllərlə dolu idi və bunların bəziləri heç də pis təsir bağışlamırdı (*Volqoqraddakı ana heykəli, Moskvadakı fəhlə və kəndli heykəli və sairə*). Elə Bakının özündə 26-lara qoyulan abidə kompleksi sənətkarlıq baxımından xeyli yaddaqalan idi. İndiki uşaqlar xatırlamaz, sökmüşük.

Bir məsələni də yazım ki, bizim heykəltərəşliq sənətinin bu gün acınacaqlı durumda olması tarixi ənənə baxımından da təəssüf doğurur. Axı bizim ölkədə çoxlu qoç, at heykəllərinə, nəfis tərtib edilmiş daş kitabələrə, daş oymalara rast gəlinir. Demək biz bu işi qədimdə babat bacarmışıq.

Mövzudan uzaqlaşmadan, yazmaq istəyirəm ki, şəxsən mən Ömər müəllimin son işini bəyəndim. Sadəcə, gərək Bünyadovun heykəlinə məzmunca bu qədər oxşatmayaydı.

Sonda camaat üçün bir qeydi də edim, borcumdan çıxım. Hazırda bizim türmələrdə azı 3 heykəl dustağı var. Bayram, Qiyas və İlkin Rüstəmzadə.

Türkiyədə 2016-cı ilin 15 iyulunda hərbi çevriliş cəhdinin iflasına uğramasından iki ildən artıq keçir. Diqqətçəkən və sevincindirici məqamlardan biri odur ki, 15 iyul çevriliş cəhdindən əvvəlki illərdə qardaş ölkənin iri şəhərlərində çoxsaylı insanların həlak olması ilə müşahidə olunan silsilə terror aktları bu müddətdə təkrarlanmır. 2016-cı dekabrın 31-də İstanbulda "Reyna" əyləncə məkanında çoxlu sayda insanın qətlə yetirilməsi ilə nəticələnən terror aktı istisna olmaqla, 15 iyul çevriliş cəhdindən keçən müddətdə böyük miqyaslı terror aktı həyata keçirilməyib.

Türkiyə terrorçularının kökünü kəsməkdə qərarlıdır

15 iyul çevrilişindən keçən müddətdə silsilə terror aktlarının qarşısı necə alındı?

Politoloq Qabil Hüseyinli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bunun bir neçə ciddi səbəbləri var.

Bunu ilk növbədə şanlı türk ordusunun adına yazmaq lazımdır. Çünki artıq bir neçə ildir ki, irimiqyaslı, planlı antiterror əməliyyatları aparılır. Son dövrlərdə isə antiterror əməliyyatları bilavasitə PKK-nın mərkəzi orqanlarının yerləşdiyi Qəndil bölgəsində çox ciddi şəkildə həyata keçirildi.

"Əməliyyatlar əvvəlcə havadan zərbələr şəklində həyata keçirilirdi, Qəndil dağı və onun ətrafındakı Türkiyənin xüsusi xidmət bölgələrdə PKK düşərgələri ciddi aviazərbələrə məruz qalırdı. Aviazərbələrlə bərabər İraq ərazisində müəyyən mövqələrdə hərbi postlar qurulmağa başlandı və bu hərbi postlar geniş əsgəri heyətə, artilleriya qüvvələrinə, kiçik çaplı tank qoşunlarına da sahib olmaqla çox böyük zərbə qüvvəsinə malik idi. Mənim zənnimcə, İraq ərazisindəki Şimali Kürdüstanda Muxtariyyətinə doğru hərəkət etdi və Məsud Bərzaninin müstəqillik referendumu keçirildikdən sonra PKK-nın bir hissəsi də Qəndildən Sincana, Sincandan isə Şimali Kürd Muxtariyyətinə doğru hərəkət etdi və Məsud Bərzaninin müstəqillik referendumuna qarşı bütün ərəb dövlətləri,

o cümlədən də Türkiyə hərəkətə keçdi. Əlində bunu əsas tutan Türkiyə təkə Qəndil bölgəsində deyil, həmçinin Sincana geniş hərbi əməliyyatlar təşkil etdi. Üstəlik də müstəqillik referendumu baş tutmadıqdan sonra mövqeyi qırılmış Məsud Bərzanidən PKK-çıların ya bölgədən çıxarılmasını, ya da təhvil verilməsini Türkiyə tələb etdi. O isə ərazidən PKK-çıların çıxarılmasına üstünlük verdi. Beləliklə, PKK-çılar İraq ərazisində müxtəlif yerlərdə gizlənməyə başladılar. Türkiyənin xüsusi xidmət qüvvələri isə onları ciddi surətdə izləməklə taparaq böyük qisminin məhv edilməsinə nail oldu. Beləliklə, göründüyü kimi, İraq ərazisindəki müxtəlif hadisələr, Türkiyə ordusunun apardığı əməliyyatlar PKK-nın əl-qolunu xeyli sındırmış oldu. Türkiyədə silsilə qanlı terror aktlarının dayanmasının səbəblərindən biri bu amildir. Son iki ildə PKK-ya qarşı aparılan qərarlı mübarizə səviyyəsində mübarizə indiyə qədər aparılmamışdı. İndiyə qədər aparılan mübarizələr yalnız mövsümi xarakter daşıyırdı, bəlli bölgələri əhatə edirdisə, bu dəfə PKK-çıların yerləşdiyi bütün bölgələrdə, hətta İraq ərazisində genişmiq-

yaslı əməliyyatlar aparıldı. PKK-nın əsas sığınacaqları, bazaları məhv edildi. Nəticədə PKK zəifləmiş bir quruma çevrildi. İndi PKK-çıların böyük bir qismi ya Avropaya gedib, bir qismi qanunun verdiyi peşmançılıq hüququndan yararlanaraq Türkiyədən əfv diləyib ölkə ərazisinə qayıdıblar. Az sayda heyət isə İran və İraq ərazisində gizlənməkdə davam edirlər. Türkiyə xüsusi xidmət orqanları da onlara qarşı mübarizəni xüsusi metodlarla davam etdirir. Türkiyə hakimiyyəti bir sıra xarici ölkələrin PKK-ya yardımının da həmin ölkələrlə danışıqlar apararaq nail ola bildi. Beləliklə, zəifləyən PKK əvvəllər olduğu kimi, silsilə böyük terror aktları həyata keçirə bilmək imkanlarını itirdi".

Politoloq hesab edir ki, ikinci səbəb 15 iyuldan sonra FETO-çulara qarşı aparılan əməliyyatlar, onların ifşa olunması, dövlət, hökumət orqanlarından, silahlı qüvvələrdən təmizlənməsi və yıpradılmalarıdır: "FETO-çıların içərisində də PKK ilə əlaqəli adamlar, hərbiçilər var idi. Həmin adamlar mühüm dövlət orqanlarında işləməklə PKK-ya həm hərbi sirr ötü-

rür, həm də onlara maliyyə və digər yardımlar edirdilər. Türkiyədə hərbi çevriliş cəhd edənlərin içərisində PKK-ya bağlı kürd əsilli adamlar da az deyildi. PKK-nın bir sıra "uğurlu" terror aktlarına onlar da yardım edirdilər. 2016-cı il 15 iyul hərbi çevriliş cəhdinin iflasına uğraması FETO-nun çöküşü ilə nəticələndi və Türkiyədə terror aktlarının xeyli dərəcədə azalmasında bu amil də öz sözünü demiş oldu".

Q.Hüseyinli qeyd etdi ki, daha bir səbəb Türkiyənin Rusiya ilə münasibətlərinin düzəlməsidir: "Bəllidir ki, PKK-nın yaradılmasında Sovet İttifaqının, ayaq üstə qalmasında isə Rusiyanın rolu olub. Bu da hər kəsə məlumdur ki, Rusiyanın Türkiyə ilə münasibətlərinin yaxşı olmadığı zamanlarda PKK Türkiyədə terror aktları həyata keçirirdi. Son iki ildə Türkiyə-Rusiya münasibətlərinin istiləşməsindən sonra PKK-nın imkanları bir qədər də daralmış olub".

Həmsöhbətimizin sözlərinə görə, İŞİD-in bölgədə xeyli dərəcədə sarsıdılmasının da Türkiyədə terror hadisələrinin təşkil edilməməsində müəyyən rolu var: "Türkiyənin İŞİD-ə qarşı əməliyyatlarda fəal iştirakı bu terror təşkilatının sarsılmasında ciddi təsirini göstərmiş oldu.

Bir sözlə, Türkiyə dövləti və hökuməti terror aktlarını törədən köklərin xeylisinin qurudulmasına nail ola bildi".

□ Etibar SEYİDAĞA,
 "Yeni Müsavat"

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Rusiyaya sentyabrın 1-də etdiyi səfər, keçirdiyi yüksək səviyyəli görüşlər və imzalanan sənədlər, səslənən bəyanatlar geniş rezonansa səbəb olub.

Azərbaycan və Rusiya arasında mühüm sənədlərin imzalanmasından sonra hər iki prezident mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər. Rusiya prezidenti aparılan danışıqların "konstruktiv və işgüzar şəraitdə" keçdiyini xüsusi qeyd edib. Rusiya və Azərbaycanı möhkəm dostluq və əməkdaşlıq ənənələrinin bağladığını bildiren Putin əlavə edib ki, dövlətlərimizin münasibətləri qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq xarakteri daşıyır, mehriban qonşuluq və bir-birinin marağına hörmət prinsiplərinə əsaslanır. (AZƏRTAC)

İkitərəfli iqtisadi əlaqələrə gəlincə, Putin deyib ki, onlar çox fəal inkişaf edir: "2017-ci ilin yekununa görə Rusiya və Azərbaycan arasında əmtəə dövriyyəsi, demək olar ki, 35 faiz artaraq 2,5 milyard dollara çatıb. Rusiyanın Azərbaycana birbaşa kapital qoyuluşu 1,5 milyard dollar təşkil edib. Azərbaycan bazarında təxminən 700 birgə müəssisə, onlardan da üçdə biri 100 faizlik Rusiya kapitalı ilə fəaliyyət göstərir. Sahibkarlıq birlikləri arasında, o cümlədən kiçik və orta biznes xətti ilə əlaqələr genişlənir. Rusiya-Azərbaycan İşgüzar Şurası təkcə ötən il ümumi dəyəri 450 milyon dollar olan 42 birgə layihəyə dəstək göstərmişdir. Azərbaycan Rusiyanın bir çox enerji şirkətləri uğurla işləyir. Bunlar "Qazprom", "Transneft" və "LUKoyl"dur. Ümumiyyətlə, Rusiyanın və Azərbaycanın enerji sistemləri inteqrasiya rejimində fəaliyyət göstərir. Sənaye sahəsində kooperasiya dərinləşir".

Putin Qarabağ məsələsindən də bəhs edib: "Əlbəttə ki, biz beynəlxalq və regional problemlərlə bağlı fikir mübadiləsi apardıq. Xüsusən, təbii ki, Dağlıq Qarabağ probleminə də toxunduq. Minsk Qrupunun həmsədri kimi Rusiya bu münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanmasına bütün mümkün köməyi göstərməkdə davam edəcək".

Azərbaycan prezidenti çıxışı zamanı rusiyalı həmkarı ilə son üç ayda üç dəfə görüşdüyünü xatırladı. Bildirib ki, ölkələrimizin dövlət başçıları arasında müntəzəm əlaqələr bizim çox möhkəm bazaya əsaslanan münasibətlərimizə dinamizm verir: "Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlər strateji tərəfdaşların münasibətləridir. Bu münasibətlər həyatımızın bütün sahələrini əhatə edir və bu gün mənim səfərim zamanı biz ikiterəfli münasibətlərimizin bir çox aspektlərini, beynəlxalq problemləri ətraflı şəkildə müzakirə etdik".

Prezident İ.Əliyev çıxışının sonrakı hissəsində Azərbaycanın ən ciddi problemi olan Dağlıq Qarabağ məsələsinə xüsusi diqqət ayırıb: "Qeyd etmə istərdim ki, bizim müzakirə etdiyimiz məsələlər arasında regional təhlükəsizlik məsələləri, ilk növbədə, uzun müddət davam edən və Azərbaycan xalqının böyük iztirablarına gətirib çıxarmış Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qara-

Prezidentin Rusiya səfəri - Bakı və Moskva münasibətlərində yeni mərhələ

Azərbaycanın dövlət başçısının Soçidə Rusiya prezidenti ilə keçirdiyi görüş və səslənən bəyanatlar iki qonşu dövlətin əməkdaşlığında yeni səhifələr açır; **deputat:** "Arzulaydıq ki, Rusiya işğal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsində haqq-ədalətə, beynəlxalq hüquq normalarına söykənsin..."

bağ münaqişəsinin nizamlanması məsələsi mühüm yer tutur. Uzun illərdir ki, Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda tanınmış əraziləri erməni işğalı altındadır. Bu münaqişə nəticəsində bir milyondan çox azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşüb. Münaqişənin tezliklə həlli bizim vətəndaşlarımızın öz tarixi torpaqlarına qayıtmaqlarına imkan verər, həmçinin bizim regiona sülh, sabitlik və əməkdaşlıq gətirər. Rusiya, münaqişənin nizamlanması ilə məşğul olan ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri kimi tənzimləmə işində mühüm rol oynayır. Rusiya bizim qonşumuz, tarixi tərəfdaşımız və dostumuzdur. Biz ümid edirik ki, münaqişənin nizamlanmasında Rusiyanın səyləri davam edəcək".

Prezident onu da deyib ki, Rusiya idxala görə Azərbaycan üçün bir nömrəli tərəfdaşdır və qeyri-neft sahəsinin azərbaycanlı ixracatçıları üçün birinci yerdədir.

Dövlət başçısı Ermənistanı daim təşvişdə saxlayan məsələdən də bəhs edib: "Biz hərbi-texniki sahədə gələcək əməkdaşlığımızı da müzakirə etdik. Bu əməkdaşlığın artıq böyük ənənələri var. Rusiya ilə Azərbaycan arasında reallaşdırılmış kontraktların həcmi, daha doğrusu, Azərbaycan tərəfindən Rusiyadan alınmış hərbi təyinatlı məhsulların dəyəri 5 milyard dolları keçir və bu göstərici artmağa meyllidir. Ona görə ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin modernləşdirilməsini davam etdirir, Rusiya isə dünyada hərbi məhsulların ən mühüm istehsalçısı və beynəlxalq bazarların bu məhsullarla təchizatçısıdır".

Azərbaycanın siyasi ekspertləri də səfəri yüksək qiymətləndirir. AVP sədri, deputat Fəzail

Ağamalı son səfərin önəmli təriflərindən bəhs etdi: "Ölkə prezidentinin həyata keçirdiyi siyasət Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə nüfuzunu xeyli dərəcədə yüksəldib. Xüsusi olaraq son illər qonşu ölkələrlə, Rusiya və İranla münasibətlərin yüksək səviyyədə qurulması, ikiterəfli və üçtərəfli formatda ciddi layihələrə imza atılması, əlbəttə, son dərəcə önəmli faktorlardan biridir. Ölkə prezidentinin Rusiyaya son səfəri münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğunu bir daha ortaya qoydu. Məncə, ölkə prezidentinin Soçiyə səfəri, Putinlə aparılan danışıqlar, imzalanan sənədlər göstərir ki, bu münasibətlər özünün yeni bir yüksək mərhələsinə yaşamaqdadır". **F.Ağamalı qeyd etdi ki, Cənubi Qafqaz respublikaları içərisində Azərbaycan**

Rusiya ilə mehriban qonşuluq və dostluq münasibətlərinə söykənən əməkdaşlığı mərhələm prezident Heydər Əliyevdən başlayaraq, bu günə qədər davam etdirir: "Rusiya ilə Gürcüstanın çox böyük problemləri var. Ermənistanın yeni hakimiyyəti isə Rusiyadan tamamilə üz döndərərək, Vaşinqtona tərəf böyük sürətlə getməkdədir, ictimai rəy də buna köklənib. Mən ümid edirəm Kreml də bunu qiymətləndirəcək ki, Cənubi Qafqazda Azərbaycan Rusiya ilə münasibətlərin normal şəklində inkişafında maraqlı olan yeganə ölkədir. Əlbəttə, belə bir münasibəti Azərbaycan Rusiyadan da gözləyir. Məncə, ölkə prezidentinin Rusiyaya rəsmi səfəri və Putin tərəfindən bu səfərin yüksək səviyyədə dəyərləndirilməsi, böyük bir həyətlə bu səfərin baş tutması, imzalanan sənədlər birmənalı şəkildə ortalağa belə bir ciddi fikir qoyur ki, Bakı ilə Moskva arasında münasibətlər artıq yeni, yüksək inkişaf mərhələsinə yaşamaqdadır". Deputat bir məqamı da vurğuladı: "Arzulaydıq ki, Rusiya həm də Minsk Qrupunun həmsədri kimi, işğal

olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsində haqq-ədalətə, beynəlxalq hüquq normalarına söykənsin, problemin ədalətli yolla həllinə öz töhfəsini versin. Əgər bu, olarsa, onda Rusiya ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlərin daha geniş perspektivi açılır. Biz buna ümid edirik".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, səfərin proqramı, müzakirə olunan mövzular və imzalanan sənədlər öz-özlüyündə Azərbaycan və Rusiya prezidentləri arasında keçirilən görüşün əhəmiyyətini ortaya qoyur:

məni işğalı altında olduğunu vurğuladı və Rusiyanın münasibətlərinin nizamlanmasında səylərini davam etdirəcəyinə diqqət çəkdi".

E.Mirzəbəyli hesab edir ki, bütün bu məqamlar Azərbaycan və Rusiya prezidentləri arasında beynəlxalq miqyasda tanınmış ərazilərimizin işğaldan azad edilməsi ilə bağlı aparılan müzakirələrin nəticəyə xidmət edən mahiyyətini əks etdirir: "Bu isə öz növbəsində Rusiyanın münasibətlərinin həlli ilə bağlı fəallığını artıracağını düşünməyə əsas verir". **Amma müşahidələr onu**

göstərir ki, Rusiya lideri Dağlıq Qarabağ məsələsinin ədalətli həlli istiqamətində addım atmağa, Ermənistanla təzyiqliq göstərməyə tələsmir. E.Mirzəbəyli: "Proseslərin birdən-birə, fantastik sürətlə inkişaf edəcəyini demək üçün ələ bir əsasım yoxdur. Amma bütün hallarda Soçi görüşünün Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad edilməsində əhəmiyyətli dönüş yarada biləcəyini mümkün hesab edirəm".

Sabiq baş nazir, AXP sədri Pənah Hüseyn isə "Yeni Müsavat"a bunları bildirdi: "Orada əsasən də iqtisadi, texniki əməkdaşlıq məsələlərinə dair 16 sənədin imzalanması haqqında məlumat gəldi. Qarabağ məsələsinə də toxunuldu. Nizama salınmada Rusiyanın iştirakı məsələsi qeyd olundu. Hesab edirəm ki, bu, mərhələ xarakterli görüş deyildi. Amma son dövrdə Azərbaycan və Rusiya arasında münasibətlərin daha yeni bir fazaya keçməsi istiqamətində müəyyən cəhdlər, səylərin olması barədə söhbətlər gedir. Ola bilər ki, geniş ictimaiyyətə məlum olmayan söhbətlər də olsun. Paşinyanın da bu yaxınlarda Moskvaya səfəri gözlənilir. Bizə aydın olmayan hansısa məqamlar varsa da, yaxın dövrdə onlar aydınlaşar".

Ümumilikdə ictimai rəy Azərbaycanın şimal qonşusu ilə əlaqələrini inkişaf etdirməsinə və münasibətlərdə soyuqluq arızalanmasına çalışan dairələrin azalmasını gözdə tutulmasını alqışlayır. Rəsmi Bakı bir daha sübut edir ki, o, öz siyasətində müstəqildir və Qərbin Rusiya və İrana qarşı sanksiyalar qərarlarında yer almamaq kursuna sadıqdır. Reallıq da onu deyir ki, Azərbaycanın iki nəhəng qonşusu ilə normal ikiterəfli əməkdaşlığının davam etdirməsinin alternativini yoxdur...

□ Elşad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"

Son günlər Fələstində yenidən gərginlik artıb. Bir tərəfdə Həmas və Mahmud Abbas hökuməti arasında Qahirədə Misir hökumətinin vasitəçiliyi ilə danışıqlar davam edir, digər tərəfdə isə İsrail ordusu Qəzza zolağına təzyiqləri artırır. Eyni zamanda bütün bunların baş verdiyi bir dövrdə Fələstin hökumətinə aid qüvvələr İslami Cihad kimi müqavimətçi təşkilatların fəalları həbs etməyə başlayıb.

Bu arada İsrail mətbuatı yazıb ki, ABŞ İordaniya və Fələstinin birləşməsi təklifi ilə çıxış edib. Virtualaz.org yazır ki, Vaşinqton administrasiyasının xüsusi nümayəndəsi Mahmud Abbasa "İordaniya ilə konfederasiyanın xeyrinə müstəqil Fələstin dövləti ideyasından imtina etməyi" təklif edib.

Fələstin lideri Mahmud Abbas isə yalnız İsrailin bu konfederasiyanın tərkibində olacağı halda təklifi qəbul edəcəyini deyib. İordaniya tərəfi isə bildirib ki, konfederasiya haqda məsələ "müzakirə mövzusu deyil".

Son aylarda Fələstində baş verənlər Vaşinqtonun, daha dəqiqi Trampın Fələstin münafişesinin həlli ilə bağlı hansısa planının olduğunu göstərir. Daha dəqiqi, mətbuat müxtəlif vaxtlarda fərqli "fələstin planlarını" gündəmə gətirir. Hətta bir qədər əvvəl ərəb mediası Vaşinqton və Qahirə Misirin Sina bölgəsində fələstinlilərin üçün yeni yaşayış məntəqəsinin qurulması mövzusunda razılışdığı

Tramp Fələstin münafişesini həll etməyə hazırlaşır

Hələlik gizli saxlanılan planın icrasına başlanıb, mümkün müqavimət ocaqları söndürülür, ərəb ölkələri yeni planın icrasına dəstək verir

haqda yazıb. Hətta İsrail də Qəzzanın Sinaya doğru genişləndirilməsini nəzərdə tutan planı dəstəkləyib və bölgənin gələcəkdə Fələstin dövlətinə çevrilməsi ilə razılışmış. Hətta bölgəyə baxış keçirildiyi, yeni infrastruktur layihələri üçün qaynaqları ərəb ölkələrinin təmin edəcəyi bildirilirdi.

Məsələ ondadır ki, ABŞ prezidenti Donald Trampın yəhudi əsilli kürəkəni və müşaviri Careed Kuşnerin də iştirak etdiyi qrup Fələstin məsələsinin kökündən həll olunması üçün hansısa plan üzərində işləyir.

İlk dəfə mətbuatda Fələs-

tin planı barədə ötən ilin noyabrında məlumat yayılıb. Həmin vaxt ərəb mediası Fələstin lideri Mahmud Abbasın ərə-Riyada dəvət olunduğunu və ona yeni Fələstin münafişesinin həlli planı barədə məlumat verildiyini yazırdı. Hətta həmin vaxt Abbasın bu planından imtina etdiyi deyilirdi. Çünki bu hadisədən sonra Əmmanda yaşayan və Abbasın əsas sponsorlarından biri hesab olunan iş adamı həbs olunmuşdu. O zaman bildirilirdi ki, Səudiyyə Ərəbistanı və körfəz ölkələri də Trampın yeni Fələstin planının iştirakçısı deyilirdi. Hətta bu ilin aprelinde Vaşinqtonda səfərdə olan Səudiyyə vəliəhdi Məhəmməd bin Salman fələstinlilərin təklif olunan sülh planı ilə razılışmalı olduğunu deyib.

Hələlikse planın detalları haqda məlumat verilmir. Ancaq görünən odur ki, ərəb ölkələri, o cümlədən Mahmud Abbas hökuməti yeni sülh planı üçün "qollarını çırmalayacaq". Son günlərdə Fələstində əsas müqavimət qruplarının məskunlaşdığı Qəzzaya hərbi təzyiqlər artırmaq, Həmasa məxsus hərbi obyektlərin vurulması, üstəlik, İordaniya çayının qərb sahilində İslami Cihad kimi silahlı müqavimət təşkilatlarının liderlərinin həbs olunması Fələstində yeni anlaşma üçün zəmin hazırlamağa xidmət edir. Belə görünür ki, Abbas artıq Trampın planı ilə razılışmış və bu planın icrasına mane olacaq, prosesini poza biləcək silahlı qrupların zərərsizləşdirilməsi üçün güclərini səfərbər edib.

Maraqlıdır ki, Qəzzaya

nəzarət edən Həmas da hazırda Misirin vasitəçiliyi ilə Mahmud Abbas hökuməti ilə danışıqları davam etdirir. Ancaq Həmasın bu plandan nə qədər xəbərdar olduğu, bu prosesin içində olub-olmadığı məlum deyil. Lakin bir şey dəqiqdir ki, Fələstində Trampın və ya hazırkı ABŞ administrasiyasının ciddi dəstək verdiyi böyük bir plan hazırlanır. Bu planın Qəzzanın Sina yarımadası hesabına genişləndirilib yeni Fələstin dövləti yaradılması, yaxud da Fələstin və İordaniyanın bir konfederasiyada birləşməsi olduğunu indidən demək mümkün deyil. Bir şey məlumdur ki, bu plan hazırkı İsrail hakimiyyətini qane edir. Əks halda, İsrail buna etiraz edərdi.

Belə anlaşılır ki, amerikalıların İsrailə İranlıları Suriyanın cənubundan çıxarmaq, Tehran üzərinə təzyiqlər artırmasının da bir səbəbi də məhz İsrail-Fələstin münafişesi ilə bağlıdır. Ancaq bu planın nə qədər real olduğu, yerli xalqın hansı reaksiyanı verəcəyi dəqiq deyil. Aydınır ki, plan müəllifləri mümkün etiraz və müqavimət ocaqlarını bəri başdan söndürməyə çalışır.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Ukraynalılar rus kilsəsindən ayrılırlar

Rusiya Ukrayna üzərində daha bir rıçaqını itirir, pravoslav kilsəsi növbəti dəfə bölünür

Ukrayna Pravoslav kilsəsi müstəqil ola bilər. Yunanıstan patriarxı I Bartolomey Ukrayna Pravoslav Kilsəsinə otosefali (müstəqillik) verəcəyini açıqlayıb. Telegraf.com xəbər verir ki, o, bu barədə Rusiya patriarxı Kirillə xəbərdarlıq edib.

Sayt yazır ki, Ukrayna Ortodoks Kilsəsinin baş yepiskopu Ustratius Yunanıstandakı Ukrayna kilsəsinə Rusiya yeparxiyasından ayrılmaq haqda fikirləşdiyini və İstanbuldakı görüşündə bu barədə Kirillə məlumat verdiyini deyib.

Məsələ ondadır ki, ukraynalıların Rus Pravoslav kilsəsindən ayrılması məsələsi yeni deyil. Bu günə qədər bir neçə dəfə ukraynalılar bu məsələni qaldırıblar. Ukrayna Ortodoks kilsəsi Rusiya Ortodoks Kilsəsindən ayrılmaq və müstəqil Ukrayna kilsəsinin qurulmasını istəyir. Hələ 2009-cu ildə Ukraynanın o zamankı prezidenti Viktor Yuşçenko ölkəyə səfər edən Rusiya patriarxı Kirillə görüşündə bu məsələni qaldırmışdı. Həmin vaxt ukraynalıların yarısı Rus

kilsəsinin tərkibində qalmaq, yarısı isə ayrılmağı tələb edirdi.

Ukraynada növbəti kilsə müstəqilliyi tələbi 2014-cü il inqilabından sonra başlayıb. 2016-cı ildə Ukrayna parlamentinin millət vəkili mətbuat vasitəsilə Yunan Pravoslav kilsəsinə müraciət edərək Ukrayna kilsəsi üçün müstəqillik tələb edib. Ancaq həmin vaxt Yunan kilsəsi bu tələbə müsbət cavab verməyib. İndi isə növbəti dəfə Ukrayna Ali Radası da Yunanıstan yeparxiyasından Ukraynada müstəqil kilsə quruculuğuna kömək istəyib. Parlament artıq bununla bağlı qanun layihəsini də qəbul edib.

Qanun layihəsinin qəbul edilməsi Rusiya və Ukrayna arasındakı diplomatik böhranı

bir qədər də gərginləşdirib. Yunanıstan yeparxiyasının isə Ukraynanın təklifinə müsbət cavab verməsi xristian dünyasında çaxnaşmaya gətirib çıxarıb.

Məlum olduğu kimi, 1054-cü ildə xristian kilsəsi uzun illər davam edən münafişədən sonra iki hissəyə ayrılıb. Qərbi Roma İmperiyasında yerləşən kilsə "Katolik" (tərcümədə ümumdünya dini - K.R.) adını alıb. Mərkəzi Bizans, ya da Şərqi Roma İmperiyasında yerləşən kilsə isə "Pravoslav" (Həqiqi din - K.R.) adını alıb. Pravoslav kilsəsi 1453-cü ildə Konstantinopol Osmanlı dövləti tərəfindən fəth edilənə qədər pravoslav kilsəsinin mərkəzi olub. Ancaq bundan sonra pravoslav kilsəsi bir neçə yerə bölünüb.

Mərkəzi Moskvada yerləşən Rus Pravoslav kilsəsi və Yunanıstanda yerləşən Pravoslav kilsəsi pravoslav, ya

da başqa adla ortodoks kilsəsinin mərkəzi olmağa iddia edir. Görünür ki, indi də yunanların Ukrayna kilsəsinə müstəqillik vədi məhz Moskva və Yunan kilsəsi arasında rəqabətdən doğur.

1991-ci ildə SSRİ-nin dağılmasından sonra Ukrayna Ortodoks kilsəsi 3 yerə bölünüb. Bunlardan biri 1500-cü illərdən etibarən Moskva Patriarxlığına bağlı olan Kiyev Arxiyepiskopluğudur. Rusiyadan tamamilə ayrılmağı müdafiə edən ukraynalı din adamları isə müstəqil Kiyev

Patriarxlığı və Ukrayna Otesefal Ortodoks kilsəsinə qurub.

1992-ci ildən Ukrayna kilsəsinin müstəqillik tələbləri tez-tez gündəmə gəlsə də, Rusiya bu tələbləri yerinə yetirməkdən imtina edir. Ortodoks dünyasının qəyyumu iddiasında olan Rusiya Ukrayna kilsələrinin bu tələblərinin siyasi xarakterli olduğunu bildirir. Xüsusən də Ukrayna və Rusiya arasında son illərdə baş verən gərginlik təbii ki, din sahəsinə də öz təsirini göstərməli idi. İstənilən halda

Ukrayna kilsə üzərindən Rusiyanın təsirindən xilas olmaq istəyir. Bu isə Rusiya pravoslav kilsəsi üçün ciddi zərbə ola bilər. Çünki məlum olduğu kimi, keçmiş ittifaq respublikaları içərisində ən çox pravoslav xristian Rusiyadan sonra məhz Ukraynada yaşayır. Ölkənin şərq hissəsi ümumi bölgüyə əsasən pravoslav hesab edilir. Qərbi Ukrayna isə ənənəvi olaraq katoliklərdən ibarətdir. Yeri gəlmişkən, hazırda pravoslavlar sayca 3-cü ən böyük xristian məzhəbi hesab olunur. Birinci yerdə katoliklər, ikinci yerdə isə protestantlar gəlir. Üstəlik, pravoslav kilsəsi katoliklərdən fərqli olaraq vahid mərkəzdə birləşmir. Hazırda bir neçə böyük pravoslav kilsə mərkəzi vardır. Onlardan biri də Moskvada yerləşən Rusiya Pravoslav kilsəsidir.

Heç şübhəsiz ki, Ukrayna kilsəsinin Rusiyadan ayrılması Rus Pravoslav kilsəsinə xeyli zəiflədəcək. Eyni zamanda ruslar və ukraynalılar arasındakı bağa da ciddi zərbə vuracaq. Çünki siyasi düşmənçilik olsa da, dini-mənəvi bağlar qalırdı. Ancaq indi bu ayrılıq həm də düşmənçiliyin dini rəngini də gətirəcək. Bu hadisə həm də dinlərin müasir dövrdə siyasi hadisələrə əsas iştirakçılardan biri olduğunu sübut edir.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin sentyabrın 1-də Soçidə rusiyalı həmkarı Vladimir Putinlə görüşünün Ermənistanda doğurduğu həyəcan açıq şəkildə özünü göstərir. Bakı ilə Moskvanın arasını vurmağa çalışan Rusiyadakı erməni dairələri buna nail olmadığı üçün olduqca narahatdırlar. Bir müddət öncə "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın daxili işi deyil" iddiasını ortaya qoymaqla ermənilərin xoşuna gəlməyə çalışan Rusiyanın baş diplomatı Sergey Lavrov da Rusiya və Azərbaycan prezidentlərinin görüşdən sonra səsləndirdikləri bəyanatları dinlədikcə dilxor olmuşdu, bu, prezidentlərin brifinqindən yayınlanan reportajdan da aydın görünürdü. Azərbaycan prezidentinin Dağlıq Qarabağ məsələsini ölkəmiz üçün prioritet olaraq vurğulaması və məsələnin yeganə həll yolunu bir daha xatırlatması, eyni zamanda prezident Putinin Azərbaycanın önəmli dəfələrlə vurğulayaraq, Qarabağ tənzimlənməsində ölkəsinin maraqlı olmasını qeyd etməsi, üstəlik, hərbi əməkdaşlığın davamı ilə bağlı səslənən fikirlər şübhəsiz ki, işğalçını təşvişə salır.

Ancaq məsələ burasındadır ki, Ermənistan Rusiyaya arxa çevirməyə cəhd etməsindən dolayı da sürprizlərlə üzləşə bilər. Düzdür, İrəvan sentyabr ayında Gürcüstanda keçirilən növbəti NATO hərbi təlimlərində iştirakdan imtina etdi. Sözsüz ki, burada Ermənistan XİN sözcüsü M.Zaxarovanın avqustdakı hərbi təlimlərə qatılan müttəfiqinə ünvanladığı xəbərdarlıq öz sözünü deyib. Ancaq görünən budur ki, Nikol Paşinyan hökumətinin üzünü Qərbdə çevirmək istiqamətində manevrləri Kremldə diqqətlə izlənilir və haqq-hesab çəkmək məqamı yetişi.

Görünür, elə buna görədir ki, N.Paşinyan Moskvaya çağırılıb. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan yaxın günlərdə Moskvaya səfər edəcək. Onun prezident Putinlə görüşü planlaşdırılır. Paşinyan bunu facebook səhifəsində canlı yayında bildirib. O deyib ki, Rusiyaya ikinci dəfə səfər edəcək. "Biz çoxlu məsələləri müzakirə edəcəyik. Mən demirəm ki, bütün məsələlər həllini tapıb. Ancaq əməkdaşlığımız davam edir və mən əminəm ki, təbii axarı ilə davam edəcək" - Paşinyan əlavə edib.

Paşinyanın diplomatik açıqlamasından belə qənaətə gəlmək olar ki, ortada heç bir problem yoxdur. Ancaq Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrovun açıqlaması müəyyən qənaətə gəlməkdən ötrü ipucu verir. Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda çıxışı zamanı Lavrov təsdiqləyib ki, yaxın zamanlarda prezident Putinlə baş nazir Paşinyan arasında daha bir görüş planlaşdırılır. "Düşünürəm ki, bizim üçün vacib məsələ Ermənistanın yeni liderindən öz ölkəsindəki situasiyanın inkişaf perspektivlərini necə dəyərləndirməsini eşitmək olacaq. Bu situasiya-

da Ermənistanın KTMT qarşısındakı öhdəliklərini necə icra edəcəyinə laqeyd qala bilmərik", - deyə o bildirib. (axar.az)

S.Lavrovun bu fikirləri Ermənistan hökumətinə açıq hədədir. Bundan əvvəl də Rusiya XİN başçısından İrəvana sərt mesaj verilmədi. 31 iyulda bəyanatında Lavrov demişdi: "Ermənistanadakı hadisələr ölkənin yeni rəhbərliyinin öz siyasi sələflərini təqib etməmək barədə bəyanatları ilə ziddiyyət təşkil edir. Rusiya Yerevanın müttəfiqi kimi həmişə erməni dövlətinin sabitliyində maraqlı olub, ona görə də orada baş verənlər bizi narahat etməyə bilməz. Bu narahatlıq həmçinin Ermənistanın iştirak etdiyi MDB məkanında fəaliyyət göstərən təşkilatların normal işinin təminatı baxımından da mövcuddur".

S.Lavrov bildirmişdi ki, son günlər öz narahatlıqlarını bir neçə dəfə Ermənistan rəhbərliyinin nəzərinə çatdırıblar. "Ümid edirik ki, vəziyyət konstruktiv məcrada davam edəcək"-nazir demişdi. Belə çıxır ki, Rusiyanın gözləntiləri özünü doğrultmayıb, elə Paşinyanın Moskvaya çağırılması da bundan xəbər verir. Buna qədər Putinlə Paşinyan arasında telefon danışıqları da olmuşdu. KTMT-nin baş katibi Yuri Xaçaturov həbsdən buraxılırsa da, onunla bağlı proses bitməyib. Eyni zamanda Rusiyanın himayəsi nəticəsində eks-prezident Robert Köçəryanla bağlı da həbs-qətimkan tədbiri dəyişdirildi. Hətta prezident Putin R.Köçəryana ad günü münasibətilə telefon açdı. Bununla da Putin Paşinyana ciddi mesaj vermiş oldu. Heç şübhəsiz, R.Köçəryanın parlament seçkilərində iştirak edəcəyini bəyanlaması da Rusiyadan aldığı stimulla əlaqədardır. Əslində hələ Ermənistan qayıdıb həbsxa-

naya girəndə bəzi ekspertlər Köçəryanın "içəri"də çox qalmayacağı və Rusiyanın dəstəyi ilə həbsdən "qəhrəman" kimi çıxıb hakimiyyət uğrunda mübarizəyə başlayacağını proqnoz etmişdilər. Serj Sərkisyanın fərqli olaraq, Köçəryan Rusiyaya daha sadıq prezident olduğu üçün Kreml onu mükafatlandırmaq istəyir, təbii ki, Paşinyanı cəzalandırmağın bir yolu da buradan keçir. Ola bilsin erməni baş nazirin "ipə-sapa

ilə üz-üzə qalan erməni hakimiyyəti hər an fors-major situasiya ilə üz-üzə qala bilər. Bu arada 1 mart 2008-ci il cinayətlərinin araşdırılması istiqamətində yeni addımın atılması Paşinyan əleyhdarlarını daha da aqressivləşdirir. Ancaq baş nazirin geriye yolu yoxdur, rəqiblərini vaxtında cəzalandırmasa, hakimiyyətdən nakam gedəcək. Ermənistan Xüsusi İstintaq Xidməti 1 mart qırğınları ilə bağlı yeni cinayət işi açılıb.

aşmaq" və "qəsdən xidməti sənədləri saxtalaşdırmaq" maddələri əlavə edilib".

2008-ci il martın 1-də prezident seçkisinin nəticələrinə etiraz olaraq minlərlə insanın iştirakı ilə aksiya keçirilib. Həmin aksiya polis və hərbiçilərin müdaxiləsi nəticəsində dağıdılmış, 10 etirazçı ölmüş, 250-dən çox aksiyaçı isə yaralanmışdı. Həmin gün Serj Sərkisyanın seçkidə qalib gəldiyi elan edilmişdi.

Ermənistanda konstitusi-

canla strateji tərəfdaşlığı daha da gücləndirməyə hazırdır". E.Şahinoğlu dedi ki, Kreml Köçəryanla bağlı Ermənistan hökumətinə "qulaqburması" verəcək: "Ancaq Qarabağla bağlı geniş müzakirənin olacağını zənn etmirəm".

Politoloq Qafar Çaxmaqlı isə "Yeni Müsavat"a dedi ki, Ermənistan rəhbərləri qondarma rejimin ildönümünə həmişə gəlib: "Prezidentin bu səfəri də Putin-Əliyev görüşü ilə əlaqələndirilməməlidir.

Paşinyanı Rusiyada gözləyən "imtahan" və ya Lavrovun İrəvana ikinci xəbərdarlığı

Ermənistanın Rusiyaya xəyanəti ona baha başa gələ bilər; işğalçı ölkənin baş naziri Putinin hüzuruna çağırıldı; **politoloq:** "Kreml Köçəryanla bağlı Ermənistan hökumətinə "qulaqburması" verəcək, ancaq Qarabağla bağlı geniş müzakirənin olacağını zənn etmirəm"

Elxan Şahinoğlu

Qafar Çaxmaqlı

yatmaması" Kremli daha sərt mövqe sərgiləməyə vadar edib, qarşıdakı Rusiya səfəri də bununla əlaqədar ola bilər.

Çətin durumla üz-üzə qalan N.Paşinyan parlament seçkilərinin vaxtını açıqlaydı. "Ermənistanda növbədənəknar parlament seçkiləri 2019-cu ilin mayında, yaxud iyunun birinci ongünlüyündə keçirilməlidir" - Nikol Paşinyan facebookda canlı yayımda deyib. O qeyd edib ki, Ermənistan Konstitusiyasında baş nazir istefa vermədən parlamentin buraxılmasının mümkünüyünə dair dəyişikliklər üzərində hazırlıq işlər görülür. Heç şübhəsiz ki, Paşinyan konstitusiyaya bu əlavəni özünü təhlükələrdən sığortalamaqdan ötrü etmək istəyir.

Daxildəki etirazlar da sənətimir. Elə sentyabrın 3-də bir qrup ticarətçi üzvləşdikləri problemlərlə əlaqədar aksiya keçirərək Paşinyanla görüş tələb ediblər. Həm xalq etirazları, həm Rusiyanın təzyiqləri

ya quruluşunun devrilməsi ittihamı əsasında keçmiş prezident Robert Köçəryan, keçmiş müdafiə naziri Mikael Arutyunyan və Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının fəaliyyətdə olan baş katibi Yuri Xaçaturova qarşı cinayət işi başlayıb.

Ermənistan hakimiyyəti reytingini yüksəltmək naminə Qarabağ kartından istifadə edir. Elə N.Paşinyanın ardınca prezident A.Sərkisyanın Qarabağa gəlməsi də bundan xəbər verir. Xüsusilə də Azərbaycan və Rusiya prezidentlərinin görüşü ilə eyni vaxta təsadüf edən tərxiatçı əməlləri ilə İrəvan destruktiv fəaliyyətdən əl çəkmək niyyətində olmadığını nümayiş etdirdi.

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a dedi ki, Ermənistan prezidentinin Dağlıq Qarabağa gəlişləri təəssüf ki, adıləşib: "Bu, Putin-Əliyev görüşünə cavab deyil, sadəcə, "tədbirə" gəlmişdi". Ekspert dedi ki, bundan sonrakı mərhələdə Qarabağla bağlı bir dəyişiklik olmayacaq: "Bunu da öncəki açıqlamalarımda söyləmişəm. Paşinyan seçkiyə qədər Qarabağ mövzusu ilə maraqlanmayacaq". E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, Rusiya ilə Ermənistanın yeni hakimiyyəti arasında gərginlik var: "Ermənistanın yeni baş naziri Nikol Paşinyanın daxili və xarici siyasəti Kremldə narazılıq doğurur. Bu səbəbdən Rusiya Azərbay-

Amma bir şey məlumdur ki, ermənilər bu görüşdən narahatdırlar. Bölgədə gedən proseslərin dəyişəcəyi onları qorxudur. Paşinyanı Rusiya həzm etmir və bu mənada Azərbaycan bəzi üstünlüklər əldə edə bilər". Ekspert prezidentlərin görüşündən sonra Qarabağla bağlı ciddi dəyişiklik olmayacağı qənaətindədir: "Paşinyan parlamenti də özününkü etmək üçün addımlar atacaq. O, hakimiyyətini bərkidir. Qarabağ danışıqları ilə bağlı Rusiyada müzakirələr olacaq. Seçkilərə bunun heç bir aidiyyəti yoxdur. Paşinyan da digər rəhbərlər kimi hərəkət edəcək".

Bu arada qaradaş Türkiyə növbəti dəfə Qarabağla bağlı prinsiplərinə mövqeyini ortaya qoyub. "Türkiyə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə dəstək verməyə davam edəcək".

Bunu Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Qırğızıstanda Türkdillli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VI Sammitində deyib. R.T.Ərdoğan qeyd edib ki, Türkiyə əvvəllər olduğu kimi, Azərbaycana bütün sahələrdə dəstək göstərəcək. Dövlət başçısı bildirib ki, bütün türkdillli dövlətlər münaqişələrin həllinə və dünyada sabitliyin bərqərar olmasına kömək etməlidir. Azərbaycan prezidentinin də qatıldığı mötəbər tədbirdə səslənən bu bəyanat həm də düşməne ciddi mesaj sayıla bilər.

ABŞ-la Çin arasındakı ticarət müharibəsi getdikcə alovlanır. İki gündən sonra ABŞ prezidenti Donald Trampın 200 milyard dollarlıq Çin malına əlavə rüsumlar tətbiq etmək qərarının elan olunması gözlənilir.

"Bloomberg"ə məlumat verən mənbələrə görə, administrasiyanın biznes və ictimaiyyət nümayəndələrinin rüsumlara münasibət bildirmələri üçün ayırdığı vaxt sentyabrın 6-da başa çatacaq. D.Tramp bu müddətə başa çatan kimi göstərilən ticarət məhdudiyyətlərini tətbiq etmək niyyətindədir.

Bundan əvvəl iyulda ABŞ 34 milyard dollarlıq, avqustda isə 16 milyard dollarlıq Çin məhsuluna 25 faizlik əlavə rüsum tətbiq edib. Çin də eyni addımları ataraq eyni məbləğdə ABŞ mallarına eyni həcmdə rüsum tətbiq edib.

Qeyd edək ki, əksər müşahidəçilər ABŞ-Çin münasibətlərindəki gərginliyin bilavasitə birincinin iqtisadi maraqlarına bağlı olduğunu bildirirlər. Həsab olunur ki, ABŞ sürətlə böyüyən Çinin iqtisadi gücünün qarşısını almağa çalışır. Qeyd edək ki, ötən il 6,9 faizlik artımla başa vuran Çində bu il 6,6 faiz, gələn il isə 6,4 faiz iqtisadi artım proqnozlaşdırılır. Bu isə dünya üzrə orta illik artımdan 3 dəfə artıq deməkdir.

ABŞ-Çin ticari gərginliyinin arxasında hansı maraqlar dayanır? Bu gərginlik hansı həddə qədər inkişaf edə bilər? Sualları cavablandıran politoloq Şahin Cəfəriyə görə, ABŞ-Çin gərginliyinin əsas səbəbi bundan ibarətdir ki, Çin perspektivdə ABŞ-ın global liderliyini mübahisələndirəcək, ona meydan oxuyacaq yeganə gücdür: "Çin iqtisadiyyatı hazırda ABŞ-dan sonra ikinci böyük iqtisadiyyatdır və bəzi proqnozlara görə, 2030-cu ilə qədər ABŞ-ı ötüb birinciliyini elan edə bilər. Əgər sizin taxt-tacınıza göz dikən birisi varsa, məntiqlə, onun qarşısını almağa və öz hökranlığını qorumağa çalışmalısınız. ABŞ gecikmiş də olsa, hazırda buna çalışır, nə dərəcədə bu məqsədə nail ola biləcəyini zaman göstərəcək. ABŞ-ın bu məsələdə gecikdiyini niyə vurğuladım? Çinin bu qədər böyüməsində Vaşinqtonun Tramp öncəsi dövrdə yeritdiyi siyasətin də rolu var. Vaşinqtonda ənənəvi baxış belə idi ki, Çinin global iqtisadi sisteme inteqrasiyasına, dünyaya açılmasına kömək etmək lazımdır. ABŞ-da hakim olan liberal dünyagörüşə əsasən Qərblə ikitərəfli və çoxtərəfli əsasda əlaqələrini inkişaf etdirən, liberal iqtisadi sistem quran, qloballaşmanın bir parçasına çevrilən Çin Qərbin liberal siyasi sistemindən də təsirlənərək öz daxilində təcridən siyasi islahatlara da gedəcək.

Düşünülürdü ki, Qərblə sıx əməkdaşlıq son nəticədə Çin siyasi sisteminin transformasiyasına da səbəb olacaq və Pekin Qərbin rəqibinə yox, mütəfiqinə çevriləcək. Bu siyasət çərçivəsində ABŞ 2001-ci ildə Çinin Dünya Ticarət Təşkilatına üzvlüyünə dəstək verdi. Lakin 2016-cı ilin prezident seçkiləri kampaniyasında Donald Tramp tamamilə fərqli bir baxış ortaya

qoydu. O, ABŞ rəhbərlərinin əfəl siyasəti ucubandan Çinin getdikcə böyüdüyünü və gücləndiyini, ABŞ-la qarşılıqlı ticarətdən ciddi şəkildə faydalandığını, bu əlaqələrdən itirən tərəfin amerikalılar olduğunu söyləməyə başladı və bu mövqə fəhləsinfi başda olmaqla, əhəlinin az gəlirli, işsiz, elitədən küs-

rından faydalanaraq onların bazarına rahat şəkildə daxil olub, texnoloji şirkətlərini satın alırdı. Digər tərəfdən, Çin kəşfiyyatı ABŞ başda olmaqla, adicəkilən ölkələrin texnoloji sirlərini, innovasiyalarını əllə keçirmək üçün aqressiv kibereməliyyatlar aparırdı. Təsadüfi deyil ki, hazırda ABŞ-Çin rəqabətinin ən gərgin

ötən ilin dekabrında elan olunan yeni milli təhlükəsizlik strategiyasında son 15 ildə təhdid sıralamasında ilk yerdə olan beynəlxalq terrorizmi böyük ölkələrin rəqabəti əvəz etdi. Elan olundu ki, Çin, eləcə də Rusiya ABŞ-ın global liderliyini, onun dəyərlərini təftiş etmək istəyən rəqib dövlətlərdir. Strate-

çin mallarına tətbiq etdiyi yüksək rüsumlar vasitəsilə həm qarşılıqlı ticarətdəki zərərini, həm də Çinin inkişaf tempini mümkün qədər azaltsın: "Çinin ABŞ-ın texnoloji sirlərini ələ keçirməsinə qarşı da tədbirlər görülür, ötən müddətdə Tramp Çin şirkətlərinin ABŞ texnoloji şirkətləri ilə ortaqlıq qurmasına

ğa çalışır. Cənubi Çin dənizi hazırda planetin potensial münasibə zonalarından biridir və son illər burada gərginlik hökm sürür. Gərginliyin səbəbi dənizin cənub-qərbində yerləşən Spratli (Nanşa) arxipelağı ilə bağlıdır. Bu arxipelaqa aid adalar və riflər Çin və ətraf ölkələr - Vyetnam, Malayziya, Filippin, Tayvan, Brunei arsında mübahisə mövzudur. Dənizdəki digər arxipelaq - Parasel (Sişa) adaları isə Çin, Tayvan və Vyetnam arasında narazılıq obyektidir. 2016-cı ildə Haaqa beynəlxalq məhkəməsi Filippin dövlətinin müraciəti əsasında qərar qəbul edib ki,

"ABŞ-Çin rəqabətinin ən gərgin cəbhələrindən biri məhz texnoloji sahədir"

Şahin Cəfəri: "Münasibətlərin hərbi qarşılıqlı inkişafı istisna deyil"

müş kəsimləri, anti-liberal, anti-qlobalist, millətçi amerikalılar tərəfindən fəal şəkildə dəstəkləndi".

Politoloq deyir ki, Trampın komandasındakı Piter Navarro, Robert Laythayzer kimi Çin əleyhdarı şəxslər Pekinlə ticarətə radikal şəkildə yenidən baxmağa və qarşı tərəfin bu ticarətdən birtərəfli fayda götürməsinə son qoymağa çağırırdılar: "Hazırda ABŞ-ın beynəlxalq ticarət siyasətinin müəyyənləşməsində, Çin və digər ölkələrdən idxal olunan mallara yeni rüsumlar tətbiq olunmasında həmin şəxslər xüsusi rol oynayır. Əslində ABŞ və Çin arasında ticarət dövryyəsinə nəzər saldıqda Tramp və komandasının haqlı olduğunu görmək olar. Məsələn, 2017-ci ilin yekunlarına əsasən bu iki ölkə arasında ticarət dövryyəsinin həcmi 600 milyard dollar civarında olub və Çinin xeyrinə 375 milyard dollar müsbət saldo var. Yəni hər il ABŞ Çinlə ticarətdə aşağı-yuxarı bir rəqəmə yaxın kəsir verir. Nəyin müqabilində? Bəli, Çin əvəzində ABŞ şirkətlərini özünün nəhəng daxili bazarına buraxır, nəticədə amerikalılar da bu işdən qazanır, amma Çin bunu təmənnaş etmir. O, öz bazarına buraxdığı ABŞ, eləcə də Yaponiya, Cənubi Koreya kimi yüksək texnologiyalar sahəsində lider olan dövlətlərin şirkətlərinə öz texnoloji sirlərini Çinlə bölüşməyi şərt qoyur.

Çin ötən illərdə həm də Qərbin liberal qayda-qanunlar

mane olub, "Huawei", ZTE kimi Çin texnoloji sektorunun liderlərinin ABŞ bazarında fəaliyyətinə məhdudiyyətlər tətbiq edilib. Düzdür, əksər iqtisadçılar, analitiklər ticarət savaşının kimsəyə fayda verməyəcəyini, ABŞ-ın bu işdən qazanclı çıxmayacağını bildirirlər. Amma güman edirik ki, ABŞ üçün hazırda prioritet məsələ özü zərər çəksə belə, Çinin yüksək inkişaf tempi əldə etməsinə mane olmaqdır. Hazırda Çində 7 faiz həcmdə

güyada etiraf edilir ki, ABŞ-ın Çinlə bağlı bundan əvvəlki siyasəti səhv olub və iflasa uğrayıb".

İndi Vaşinqton çalışır ki,

Çin dənizdəki mübahisəli adalara ərazi iddiası irəli sürmək haqqına sahib deyil. Lakin Çin hökuməti bu qərarı tanımayıb. Pekin Cənubi Çin dənizinin akvatoriyasının 90 faizinə iddialıdır. Bu zona dünyanın ən önəmli dəniz yollarından biridir və il ərzində təxminən 5 trilyon dollarlıq mal daşınır. Dənizin bu hissəsi zəngin təbii ehtiyatlara da sahibdir, orada 11 milyard barel neft və 190 trilyon kubmetr təbii qaz ehtiyatı olduğu təxmin edilir. Bu səbəblə Çin həmin mübahisəli adalarda hərbi bazalar yaratmaq və süni adalar inşa etmək yolu ilə dənizdə mövqelərini möhkəmləndirir, "buranın sahibi mənəm" mesajı verir. ABŞ isə bu mübahisədə digər ölkələri dəstəkləyir, onun hərbi gəmiləri mütəmadi olaraq mübahisəli adaların yaxınlığında üzür və Çinin qəzəbinə səbəb olurlar. Bu gərginliyin gələcəkdə böyüməsi və hərbi qarşılıqlı inkişafı istisna deyil".

Gərginliyin hara qədər inkişaf edə biləcəyinə gəldikdə isə, Ş.Cəfərlinin fikrincə, rəqabət əsasən iqtisadi və siyasi sahələrdə gedəcək: "Amma hərbi təqəssümə riskini də tam istisna etmək olmaz. ABŞ Çin ətrafında, ümumən Hind-Sakit okean regionunda öz hərbi gücünü artırır, Çinin öz qonşuları ilə yaşadığı problemlərdən faydalanma-

□ Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"

Kənd təsərrüfatında ən çox gəlir gətirən məhsul

"Son məhsulun həcminə və keyfiyyətinə görə dotasiya verilməsinə keçilməlidir"

Ölkəmizin müxtəlif bölgələrində kənd təsərrüfatı sahəsində payızlıq əkinə hazırlıq işləri gedir. Çörəyi torpaqdan çıxanlar bu dəfə də yaşadıkları rayonun iqliminə uyğun olaraq hansı məhsulu əkinə nə qədər qazanacaqlarını, növbəti mövsümdə hansı məhsula daha çox tələbat olacağını hesablamaya çalışırlar.

Bundan başqa, becərilən məhsulun satışı imkanları, bazarı, saxlanması və sair kimi məsələlər də nəzərə alınır. Bəzən isə fermerlər dövlətin təşviq proqramlarından faydalanmaq üçün məhz strateji məhsulların becərilməsinə üstünlük verirlər. Təcrübədə fermerlər hansı bitkinin ekilməsini inzibati qaydada diqqət edilməsi hallarına da təsadüf edirlər.

Bəs görəsən, ümumiyyətlə, aqrar sektorda ən çox gəlir gətirən məhsul hansıdır?

"Yeni Müsavat"ın sualını cavablandıran iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri bildirdi ki, əkin üçün nəzərdə tutulan sahələrdə hansı məhsulların

becərilməsinə fermerlərin özəri bazaradakı tələbatı öyrənərək qərar versə daha yaxşı olar: "Dövlət tərəfindən hazırda təşviq proqramları keçirilir və bu proqramlar çərçivəsində müəyyən subsidiyaların ayrılması nəzərdə tutulur. Birillik bitkilərdən hələlik ən çox subsidiya pambığı becərilməsinə ayrılıb. Dövlətin diqqətində olan əsas sahələrdən biri məhz pambıqdır. Həm bu istiqamətdə ayrılan subsidiyanın miqdarı artır, həm də bu sahədə müxtəlif istiqamətlər üzrə

subsidya verilməsi məsələsi həllini tapıb. Əgər fermerlər pambıqçılıqla məşğul olmaq istəyirlərsə, bu sahədə müxtəlif subsidiyalardan yararlanırlar".

İqtisadçı onu da vurğuladı ki, hansı məhsulların becərilməsinin sərfəli olduğunu bilmək üçün ətraf ölkələrdəki bazarların öyrənilməsinə ehtiyac var: "Qonşu ölkələrdə hansı aqrar məhsulların satışı daha yaxşı həyata keçirilirsə, həmin məhsullara üstünlük verilməlidir. Azərbaycan üçün əsas ba-

zarlardan biri Rusiya bazandır. Orada da tərəvəz məhsullarına daha çox tələbat var. Birillik məhsullardan pomidor, xiyar, kələm və sair daha yaxşı satılır. Artıq bəzi məhsullar üzrə Rusiyaya ixracda "yaşıl dəhliz" prinsipi də tətbiq olunub və proses daha da asanlaşdırılıb. Bunu nəzərə alaraq Rusiyaya yönəlik məhsulların ekilməsini də daha məqsədəuyğun saymaq olar".

N.Cəfərlinin fikrincə, dövlətin bu prosədə fermerlərə dəstəyini artırmaq üçün subsidiyalaşma proqramına yenidən baxılmasına ehtiyac var: "Bizdə hələ də bəzi məhsul növləri və bitkilər üzrə stimullaşdırma və dotasiyaların verilməsi doğru yanaşma ilə həyata keçirilmir. Hələ də əkilən ərazinin sahəsinə görə hesablanan dotasiya proqramları mövcuddur. Bundan birtərəfli imtina etməli və son məhsulun həcminə və keyfiyyətinə görə dotasiya verilməsinə keçilməlidir. Fermerlər məhz o zaman daha çox və daha keyfiyyətli məhsul istehsal etməkdə maraqlı olacaqlar".

□ Nərgiz LİFTİYEVA, "Yeni Müsavat"

Uşaqlarımızı sanki "canlı bombalar"a əmanət etmişik. Əllərində telefon, interneta çıxış və yaşlarına uyğun olmayan, tərbiyələrini pozacaq videolar, fotolar seli... Təbii ki, bir çox valideynlər övladları bu tələyə düşməsin deyərək zərərli saytlara girişi məhdudlaşdırıblar. Amma bəzən çox güvəndiyimiz YouTube-da belə əxlaqsız qadınların səs yazıları daxil olan videolar, senzurdan kənar söhbətlər, görüntülər yer alır.

Uşaq bəzən YouTube-un trend videolar siyahısına daxil olanda ona uyğun olmayan görüntülərlə qarşılaşır. Birinə baxanda oxşar məzmunlu videoların siyahısı ilə tanış olur. Saytın strukturuna uyğun olaraq, adətən seçib baxılan videodan sonra məzmun etibarilə ona yaxın olanların siyahısı ilə tanış olursuz. Bəs övladlarımızı YouTube-da belə zərərli videolardan necə qoruyaq? Hər kəsə çatımlı olan, qadağan olunmamış bir saytda uşaqların tərbiyəsini zədələyəcək məzmunlu göndərişləri necə onların həyatından çıxara bilərik?

Uşaqlarımızı tələyə salan videolar - hansıları izləmək olmaz?

"Yeni Məsəvat" mövzunun valideynlər üçün çox həssas olduğunu nəzərə alıb, sözügedən saytın iş siyasəti, yayım yanaşması ilə bağlı bəzi detallar barədə arayış hazırlayıb.

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, YouTube-da çılpaqlıq və cinsi təhrik xarakterli videoların qəbul edilmə ehtimalı olduqca aşağıdır. Ümumən bu saytda pornoqrafik görüntülərlə qarşılaşa bilməyəcəksiniz. Fetiş məzmunlu videolar sözügedən aksiyanın şiddətinə görə saytdan çıxarıla bilər və bu videolara yaş məhdudiyyəti qoyula bilər. Bir çox hallarda şiddət məzmunlu, vizual baxımdan narahatçılıq yaradan, eləcə də insanları alçaldan fetiş məzmunlu videoların YouTube-da göstərilməsinə icazə verilməz.

Çılpaqlıq və ya başqa bir cinsi məzmun tərkibli bir videonun yayımına ancaq elmi, sənədli film və ya sənət məqsədilə çəkilibsə, icazə verilə bilər. Və ya çox açıq deyilsə, narahat etmirsə, bu halda da mümkündür. Məsələn, döş xərcəngi ilə bağlı bir sənədli filmin yayımında heç bir problem yoxdur. Videonun başlığında və məzmun yerində onun təqdimatının məqsədini açıq şəkildə qeyd etsəniz, heç bir problem yaranmayacaq.

Yaş məhdudiyyəti olan videolar

Videolar cizgini aşmadığı, amma yenə də cinsi məzmun əhatə etdiyi zaman yaş məhdudiyyəti qoyula bilər. Çılpaqlıq və ya dramatikləşdirilmiş cinsi münasibət məzmunlu videolar sənədli, elmi məzmununda olsa belə, ona yaş məhdudiyyəti qoyulmalıdır. Üzərində çox az və ya bədən nümayiş etdirən geyim olan ferdin olduğu videolar da təhrikəddi xarakterlidirsə, ona yaş məhdudiyyəti gətirilməlidir.

Əgər baxdığınız hansısa video bu əlamətləri özündə əks etdirirsə və yaş məhdudiyyəti yoxdursa, bu halda saytın "video nu işarələ" bölməsindən işarələyib, bu barədə sayt rəhbərliyinə xəbərdarlıq edə bilərsiniz. Yaş məhdudiyyəti olan videoların ümumən görmək istəmirsinizsə, saytın "məhdud mod" (türkcə buna "kısıtlı Mod" deyilir) xüsusiyyətini

Uşaqlarımızı "canavar"ın əlindən necə qurtaraq?

YouTube-dakı yasaq videolarla mübarizə aparmağın ən effektiv yolları

aktivləşdirməyə cəhd edə bilərsiniz.

Nifrət yayan videolar

YouTube saytı rəhbərliyi eyni zamanda elan edir ki, insanların sərbəst danışma azadlığını təşviq edir və populyar olmayan baxış bucaqlarını ifadə etmə haqqını müdafiəyə çalışsa da, nifrət dolu nitqə əsla icazə vermir. Nifrət aşağıdakı kimi müəyyən xarakterlərə istinad edərək, fərdlərə və qruplara qarşı nifrət oyandırmağı özünə məqsəd seçən və ya şiddətli təşviq edən məzmunudur.

İrqi və ya etnik kök, din, fiziki qüsurlu, cinsiyyət, yaş, əşərlik durumu, cinsi kimlik, oriyentasiya.

Bu arada unutmayın ki, kobud və ya aşağılayıcı bütün ifadələr nifrət xarakterli qəbul edilə bilər. Amma hansısa bir insanın paylaşımından narahatlıq keçirirsinizsə, sözügedən istifadəçini əngəlləyə bilərsiniz. Bu videonun ümumən saytdan kənarlaşdırılmasını istəyərsəniz, onu işarələyərək, məqsədinizə çatdıra bilərsiniz.

Təhlükəli, uşaqların tərbiyəsini, insanların psixikasını, əsəbini pozan, eləcə də terrora çağırış xarakterli bütün paylaşımalar üçün yuxarıda dediyimiz tədbirlər görülməlidir. Xüsusən son illər şiddət xarakterli videoların sayı artdığı üçün saytın rəhbərliyi dərhal bunu yayanların bloklaşdırılmasına, ya da bir müddət bloklaşdırılmasına qərar verir.

Videolarını yayımladığı hər gün üçün 116 min dollar tələb etdi və... aldı...

"Yeni Məsəvat" xatırladı ki, internetdə filtrasiya sistemi internet servis təminatçılarının vasitəsilə Amerika, Kanada, Avropa ölkələri, Orta Şərq ölkələri və bəzi Uzaq Şərq ölkələrində həyata keçirilməkdədir. Demək olar ki, hər ölkənin həssaslıqla üzərində dayandığı bu məqam xüsusən filtrasiya prosedurunun uşaq pornosu üçün həyata keçirilməsidir. Xüsusən Avropa ölkələrində bənzər prosedur polis və ya telekommunikasiya sahə-

sində tənzimləyici qurumların yönləndirilməsi ilə, amma qeyri-hökumət təşkilatları, ya da könlülər vasitəsilə həyata keçirilir.

Internetdə "uşaq pornoqrafiası" filtrasiyası inkişaf etdirildi. İsveçin ən böyük iki internet təminatçısı "uşaq pornoqrafiası filtrasiyası" yaradıb. "Teliasoner" və "Telenor" şirkətləri filtrasiyanın polis qanununu qanunlaşdırmaq üçün əngəlləndiyini açıqlayıb. Bu cür saytlara girmək istəyənlər polis xəbərdarlığının yer aldığı bir sayta yönləndiriləcək. Polis isə qeyri-qanuni saytların siyahısının daim yeniləndiyini və bunların gündüzlük olaraq internet təminatçısı şirkətlərə göndərdiyini açıqladı.

Daha bir nümunə. Braziliya məhkəməsi internetin ən böyük video portalı YouTube Ronaldonun keçmiş arvadına aid cinsi məzmunlu görüntüləri portalından çıxarana qədər qapatmaq qərarı alıb... "Real" Madridin sabiq futbolçusu Ronaldonun eks həyat yoldaşı, məşhur mane-ken Daniela Cicarelli sevgilisi Tato Malzoniylə sahilə səmimi görüntülərinin yer aldığı videonun yayımlanması üzərinə

klifiyə qədər materialı olardı. Təkcə son 2 ay ərzində YouTube-a yüklənmiş videoları hazırlamaq üçün NBC, ABC, CBS teleşirkətləri 1948-ci ildən etibarən istirahət günləri olmadan gecə-gündüz işləməli idi. YouTube-dakı bütün videoları baxmaq üçün 1000 ildən çox vaxt lazımdır (lakin o vaxta qədər YouTube-a yüklənmiş videoların sayı milyard qədər artacaq). Video yüklənməsi üçün ən məşhur kateqoriya "Musiqi" bölməsidir, bu kateqoriyada YouTube-dakı bütün videoların 20%-i yerləşir. YouTube-a ən çox video ABŞ-dan yüklənir, onun arxasınca Böyük Britaniya gəlir. Eləcə də ABŞ istifadəçiləri ən çox

klifiyə yuxarı, aşağı, sola və sağa bassanız onda "İlan" oyunu işə düşəcək. 2010-cu il noyabr ayının statistikasına görə, bir dəqiqə ərzində YouTube-a 35, gün ərzində isə 50400 saatlıq video yüklənir. Silinən videoları Deleted YouTube Video Viewer kimi bir sıra proqramların köməyi ilə baxmaq mümkündür. 2009-cu ilin martında Tibet rahiblərinin və Tibetin digər əhalisinin Çin əsgərləri tərəfindən döyülməsini göstərən videonun YouTube-da yerləşdirilməsindən sonra Çin hakimiyyəti tərəfindən sayta giriş qadağan edildi.

YouTube.com ünvanı 2005-ci ilin 14 fevralında yaradılıb. Amma internet ünvanı eyni

şəkildə səslənən bir boru firması olan Utubeun onun başına belə olması uzun çəkmədi. Çünki YouTube-a girmək istəyən insanlar utube.com-u və dolayısı ilə şirkəti məşğul etdi. Şirkət YouTube-dan məhkəməyə şikayət etsə də, bu işdə uduzdu. Məhkəmədən sonra şirkət öz ünvanını başqa yerə daşdırdığı halda, utube.com ünvanını da əlindən çıxardı. Hazırda utube bir video saytı olaraq fəaliyyətdədir.

İçində qurucu ortaqlarından olan Caved Kərimin də yer aldığı mənasız və məqsədsiz bir video kanala yüklənən ilk video olub və bu günə qədər 30 milyona yaxın insan tərəfindən izlənilib. Mobil internet inqilabı və uyğun vasitələrlə birlikdə artıq YouTube öz hərəkət qrafikinin yarısını mobil telefondan təmin edir. Maraqlı cəhət isə odur ki, bu hərəkatin böyük bir qismi YouTube-u video izləmək üçün yox, musiqi dinləmək üçün istifadə edir. YouTube-un 2015 sonu rəqəmlərinə görə, dəqiqədə tam 400 saat video YouTube-a yüklənir. Bu, YouTube-un çox böyük bir saxlama bazası olduğu mənasına gəlir.

YouTube-a hər dəqiqə ümumilikdə 100 saat uzunluğunda video yüklənir. Dünyadakı ən qədim pişik videosu 1894-cü ilə aiddir və youtube-a yüklənib. YouTube-da ən çox baxılan video "Gangnam Style"-dir. YouTube ulduzu "Grumpy Cat", 2014-cü ildə Oscar mükafatı qazanan Qvinet Patroudan daha çox pul qazanıb. Youtube-da ən az bəyənilən video (ən çox dişliyə alan)Castin Biberin "Baby" mahnısıdır - 4,400,000 dişliyə alıb. YouTube-un Los Angelesdə "Production Space" bölmü var. Kanalının 10 mindən artıq üzvü olduğu zaman onu istifadə edə bilərsiniz. Bundan başqa, YouTube-dakı ən populyar videonun 60 faizi Almaniya da blok edilib.

□ **Sevinc TELMANQIZI, "Yeni Məsəvat"**

YouTube-da "Pasxa yumurtası": əgər video yükləyərkən

YALNIZ
SİZİN ŞƏHƏRDƏ 4G İLƏ
PULSUZ 5 GB
INTERNET!

4G

SÜRƏTİNİ SINAYIN!

«Bakcell»dən 16 bölgənin sakinlərinə 5Gb PULSUZ 4G interneti

Bu kampaniya «Bakcell» abunəçilərinə 4G şəbəkəsini sınaqdan keçirmək və yüksək sürətli internet təcrübəsindən yararlanmaq imkanı verəcək

Azərbaycanın ilk mobil operatoru və aparıcı mobil internet provayderi «Bakcell» şirkəti ölkənin 16 bölgəsinin sakinlərinə 5 Gıqabayt həcmində PULSUZ 4G interneti əldə etmək və telekommunikasiya bazarında ən müasir texnologiya və ən yüksək müştəri təcrübəsindən yararlanmaq fürsəti qazandırır.

İlin əvvəlindən görülmüş genişmiqyaslı işlər və yatırılmış iri həcmli investisiyalar nəticəsində «Bakcell» özünün 4G şəbəkəsinin əhatə dairəsini əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirib. «Bakcell» şəbəkəsinin üstünlüyünü 4G xidməti ilə əhatə olunmuş bölgələrin əhalisinə əyani şəkildə təqdim etmək məqsədilə 16 şəhər və rayonda - Oğuz, Ağstafa, Şabran, Qazax, Siyazan, Ucar, Zaqatala, Lənkəran, Salyan, Qax, Qəbələ, Yevlax, Cəlilabad, Şəki, Şirvan və Saatlıda yaşayan abunəçilərə 5 GB həcmində PULSUZ internetdən istifadə etmək imkanı verilib. 1 sentyabr-31 oktyabr tarixləri arasında keçiriləcək bu kampaniyada iştirak etmək üçün abunəçilər sadəcə telefonda *304#YES kodunu yığmalı və cihazın ayarlarında 4G/LTE şəbəkəsini seçməlidirlər.

Kampaniya zamanı təqdim olunan PULSUZ internet trafikindən istifadə etmək fürsəti hər abunəçiyə yalnız bir dəfə verilir.

Kampaniyadan yararlanma bilmək üçün abunəçinin mobil cihazı 4G şəbəkəsini dəstəkləməli və 4G SIM-kartla təmin olunmalıdır. Qeyd edək ki, yuxarıda qeyd olunan bölgələrdə yaşayan «Bakcell» abunəçiləri yaşadıkları əraziyə yaxın olan «Bakcell» Müştəri Xidməti Mərkəzinə və ya «Bakcell»in diler dükanına yaxınlaşsın öz köhnə SIM kartını yeni 4G SIM-kartı ilə PULSUZ dəyişə bilərlər.

Həmin bölgələrdə yerləşən diler dükanlarının ünvanları aşağıdakı linkdədir: https://www.bakcell.com/az/free_5_gb_internet_on_4g_network

5GB həcmində PULSUZ internet yalnız «Bakcell»in 4G şəbəkəsində 30 gün ərzində istifadə oluna bilər. Həmçinin, hədiyyə 5GB paketi yalnız yuxarıda qeyd olunan rayon və şəhərlərin ərazisində istifadə oluna bilər. Pulsuz trafik başa çatandan sonra abunəçilər «Bakcell» şirkətinin qiyməti 5 AZN-dən başlayan sərfəli internet paketlərindən birini əldə edib ultra-yüksək sürət və ən yüksək keyfiyyətli müştəri təcrübəsindən yararlanmağa davam edə bilərlər. Təqdim olunan internet paketləri barədə ətraflı məlumat www.bakcell.com sahifəsindən və «Bakcell» şirkətinin Facebook və Instagram sosial şəbəkələrindəki rəsmi səhifələrindən əldə oluna bilər.

4G texnologiyası mobil cihaz vasitəsilə həyata keçirilən yükləmə, video zəng, mobil televiziya və ya sosial şəbəkələrdən istifadə kimi əməliyyatların sürətini əhəmiyyətli dərəcədə yüksəltmək üçün yaradılmış dördüncü nəsillə simsiz məlumatötürmə şəbəkəsidir. 4G əsasən daha sürətli, rahat və sabit texnologiya deməkdir. «Bakcell» şirkətinin qurduğu ən müasir 4G şəbəkəsi abunəçilərə öz smartfonlarının ən maraqlı funksiyalarından tam şəkildə yararlanmaq imkanı verir. 2015-ci ildə «Bakcell» şirkəti özünün 4G şəbəkəsində ən son texnoloji yenilik olan LTE «Advanced Carrier Aggregation» (tezlik daşıyıcılarının birləşməsi) texnologiyasının tətbiqi sayəsində saniyədə 225 Meqabitə qədər olan sürətin dəstəklənməsini təmin edib.

«Bakcell» şirkətinin 4G xidməti artıq bütün Bakı və Abşeron ərazisi daxil olmaqla ölkənin 30-dan çox rayon və şəhər mərkəzlərində mobil operatorun abunəçilərinə ən üstün müştəri təcrübəsi təmin edir. 7000-dən artıq baza stansiyası vasitəsilə «Bakcell» şəbəkəsi əhalinin 99%-ni, ölkə ərazisinin isə 93%-ni (işğal olunmuş ərazilər istisna olmaqla) əhatə edir. Mobil rabitə şəbəkələrinin müqayisəli testləri (bençmarkinq) sahəsində beynəlxalq lider və ən etibarlı müstəqil təşkilat olan «P3 Communications» şirkəti tərəfindən «Bakcell» şirkəti Azərbaycanda sınaq nəticələrinə görə, ən yaxşı şəbəkə adına layiq görülüb («Best in Test»).

Gürcüstandan Azərbaycana gələn maşında pnevmatik silahlar aşkarlandı

Daxil olan əməliyyat məlumatı əsasında, Gürcüstandan Azərbaycan Respublikasına gələn, Azərbaycan vətəndaşının idarə etdiyi «Mercedes-Benz 280» markalı nəqliyyat vasitəsi «Sınıq Köprü» gömrük postunda saxlanılıb və gömrük baxışı keçirilib.

Baxışdan öncə sürücü üzərində və idarə etdiyi nəqliyyat vasitəsində gömrük nəzarətindən gizlədilmiş hər hansı predmetin olmadığını bildirib.

DGK mətbuat xidmətindən musavat.com-a verilən məlumata görə, yoxlama zamanı isə nəqliyyat vasitəsinin yük yerində olan ərzaq məhsullarının arxasında gizlədilmiş 13 ədəd, kalibri 4,5 mm və üzərində «Super air pistol» yazısı olan pnevmatik tapança, kalibri 4, 5 mm olan üzərində «Ecol» yazılmış 1 ədəd pnevmatik tapança, 4 ədəd pnevmatik silah üçün lülə, ərzaq məhsullarının arasında 1 ədəd «Samsung Galaxy A6», 1 ədəd «Samsung Galaxy J6», 3

ədəd «Samsung Galaxy J3», 7 ədəd «Samsung Galaxy J1», 1 ədəd «Xiaomi A1», üzərinə «B 8000» yazılmış 7 ədəd, «Corn» yazılmış 3 ədəd, «H-mobile» yazılmış 5 ədəd, «Etec» yazılmış 5 ədəd, «Kctel» yazılmış 15 ədəd, «Boom» yazılmış 10 ədəd, «ZHT» yazılmış 5 ədəd, «Y-Fine» yazılmış 5 ədəd mobil telefonlar aşkar edilib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

İrandan Azərbaycana 25 ton zərərli kartofun gətirilməsinin qarşısı alındı

İran İslam Respublikasından fitosanitar sertifikatla ixrac olunan və «Güllü-80» MMC-nin ünvanına göndərilməsi nəzərdə tutulan kartof məhsuluna Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (AQTA) fitosanitar müfəttişləri tərəfindən baxış keçirilərək həmin məhsulda zərərli orqanizm olduğu aşkar edilib.

Agentlikdən musavat.com-a verilən məlumata görə, aşkar edilən zərərli orqanizmin karantin tətbiq edilən Kolorado kartof böcəyi (Leptinotora decemlineata Say) olması ehtimal edilərək, zərərli orqanizmin təsdiqlənməsi üçün məhsuldan və zərərvericidən nümunə götürülərək Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun müvafiq laboratoriyasına göndərilib. Müayinələr nəticəsində məhsullarda karantin tətbiq edilən Kolorado kartof böcəyi zərərvericisinin olması təsdiqlənib.

Aşkar edilmiş karantin tətbiq edilən zərərli orqanizmin təhlükəliliyi nəzərə alınaraq, Biləsuvar gömrük idarəsinin «Qoşa Təpə» gömrük postunda saxlanılan 67A995-10/67A-A96-10 Dövlət nömrə nişanlı nəqliyyat vasitəsində olan 24700 kq kartof məhsulunun İran İslam Respublikasına qaytarılması üçün Dövlət Gömrük Komitəsinə müraciət edilib.

Qeyd edək ki, «Fitosanitar nəzarət haqqında» Qanuna əsasən, idxal olunan bitki və bitkiçilik məhsullarının zərərli orqanizmlərlə sirayətlənməsi riski mövcud olduqda, onların ölkə ərazisinə daxil olmasının və yayılmasının qarşısını almaq məqsədi ilə Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi tərəfindən müvafiq tədbirlər həyata keçirilir.

□ Musavat.com

Ukraynada qanunsuz yaşayan azərbaycanlılar saxlanıldı

Ukrayna Sərhəd Xidmətinin əməkdaşları azərbaycanlılardan ibarət qanunsuz miqrant qrupunu yaxalayıb. Oxu.Az xəbər verir ki, bununla bağlı Ukrayna Dövlət Sərhəd Xidməti məlumat yayıb.

Azərbaycanlılar Çopskov dəstəsinin «Ujqorod» bölməsinin əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. Naməlum şəxslərlə bağlı sərhədçiləri Ujqorod rayonunun Onokovtsi kəndinin sakinləri məlumatlandırılıb.

Saxlanılanlardan üçü Azərbaycan və biri Banqladeş vətəndaşdır. Sərhəd pozucularından yalnız birinin üzərindən şəxsiyyət vəsiqəsi əldə edilən sənəd aşkarlanıb.

Onlara qarşı Ukrayna ərazisinə qanunsuz daxil olma mədəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Salyanda qonşusunu öldürən şəxs tutuldu

Salyanda qonşusunu öldürən şəxs tutulub. DİN-dən musavat.com-a verilən məlumata görə, sentyabrın 1-də Salyan rayonunun Seyidsadıqlı kəndi ərazisində yaşayan Elgün Səmədov həyatında münafiqə zəminində tüfəngdən açdığı atəşlə qonşusu Rıfət Bağirovı yaralayıb. Xəstəxanaya yerləşdirilmiş R.Баğиров orada ölüb.

Polis və prokurorluq orqanları əməkdaşlarının keçirdikləri təxirəsalınmaz istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri ilə E.Səmədov tutulub.

Onun cinayətdə istifadə etdiyi, müvafiq sənədləri olmayan «J-58» markalı tüfəng götürülüb.

Azərbaycanın daha 4 idmançısına dopinqdən istifadəyə görə sanksiya tətbiq edilib

Azərbaycanın daha 4 idmançısına dopinqdən istifadəyə görə sanksiya tətbiq edilib.

«Report» Azərbaycan Milli Antidopinq Agentliyinin (AMADA) rəsmi saytına istinadən xəbər verir ki, ağırlıqaldırma üzrə yığmanın üzvü Rövşən Fətullayev 96 ay (8 il) müddətinə bütün yarışlardan kənarlaşdırılıb. «Bakı 2017» IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının bürünc mükafatçısından alınmış nümunədə qadağan edilmiş maddə və ya onun metabolit yaxud markerlərinin mövcudluğu təsbit olunub. Onun orqanizmində xorionik qonadotropin (hCG) və morfin aşkarlanıb. Onun cəzası 18 yanvar 2018-ci il tarixindən qüvvəyə minib.

Boksçu İman Əhmədli orqanizmində meldonium maddəsi tapıldığı üçün 12 aylıq diskvalifikasiyaya olunub. Onun cəzası 5 mart 2018-ci il tarixindən hesablanır.

Voleybol hakimi İftixar Abdullayev 24 ay, voleybolçu Sabina Saviç isə 48 ay müddətinə cəzalanıb. Orqanizmində betametazon maddəsi aşkarlanan İ.Abdullayevin cəzası 16 iyul 2018-ci il tarixindən qüvvəyə minib. Cəzası 22 may 2018-ci ildən hesablanacaq S.Saviç isə qadağan olunmuş metamfetamin (D-) və amfetamin maddələrindən istifadəyə görə sanksiya ilə üzləşib.

Xatırladaq ki, daha əvvəl Azərbaycanın 20 idmançısı dopinq-testdən keçmə bilmədiyini üçün AMADA tərəfindən cəzalandırılıb.

Futbolçu ilə "Liverpool" müqavilə imzalamağa yaxın olsa da, Mxitaryan 2013-cü ilin iyununda "Borussiya"ya transfer olundu. Dörd illik müqavilə üçün Mxitaryanın transfer qiyməti 27,5 milyon avro oldu. Mxitaryan "Borussiya"nın ən bahalı transferi kimi də tarixə düşdü. Çempionlar Liqasında qol hesabı açan Mxitaryan həmin mövsüm Bundesliqada 9 qol vurdu, 10 qol ötürməsi etdi.

bağladı. Vikipediya məlumatlarına görə, transferin məbləği 26,3 milyon funt idi. İlk aylar Mxitaryan yalnız əvəzətmələrdə meydana buraxılırsa da, tədricən əsas heyətdə yerini möhkəmlətdi. 2017-ci il Avropa Liqasının finalında "Ayaks"ın qapısına ikinci qolu müəllifi Mxitaryan oldu. Sonda final qarşılaşmasının ən yaxşı oyunçusu seçildi.

Kimdir axı bu qələt edən Mxitaryan?

Hay-küydənsə Azərbaycan XİN bəyanat yayıb məsələyə indiyədək aydınlıq gətirməli idi: bizim üçün yox, ingilislər üçün, bu işin mahiyyətini anlamayan dünya üçün...

"Qarabağ" Avropa Liqasında "Arsenal", "Sportinq" və "Vorskla" klubları ilə mübarizə aparacaq. Ağdam klubunun ingilislərlə Bakıdakı oyunu oktyabrın 4-də keçiriləcək. Londondakı matç isə dekabrın 14-də oynanılacaq.

"Arsenal"ın bizə rəqib olması bu klubun heyətinə bu ilin yanvarından transfer olunan Henrix Mxitaryanın adını gündəmə gətirib. "Qarabağ"la oyunu üçün Bakıya gəlib-gəlməyəcəyi müzakirə olunan erməni futbolçu ilə bağlı son olaraq klub bəyanat yayıb.

London klubu öz bəyanatında oyunçularının təhlükəsizliyinin onlar üçün əsas prioritet olduğunu vurğulayıb: "Oyunçularımızın, işçilərimizin təhlükəsizliyi və mühafizəsi bizim üçün hər zaman əsas məsələdir. Vəziyyəti müzakirə etdikdən, futbolçu ilə danışıqdan sonra yekun qərarımızı verəcəyik".

Müzakirələrin kökündə dayanmış səbəb Mxitaryanın 2011-ci ildə Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş torpaqlarına qanunsuz səfər etməsidir. Bu səbəbdən onun Azərbaycana girişinə XİN rəsmən qadağa qoyub.

"Mxitaryan Bakıya gəlsin, gəlməsin" müzakirələrini, doğrusu, çox aktual hesab etmirəm. Azərbaycan bu məsələdə əlbəttə ki, öz mövqeyində haqlıdır, Mxitaryan böyük qə-

lət edib. Necə ki, vaxtilə bir sıra Rusiya estradasının tanınmış simaları bu cür qələtlərini etiraf edərək, Bakıya "yaşıl işıq" ala biliblər. Məncə, hay-küydənsə XİN açıqlama yayıb məsələyə indiyədək aydınlıq gətirməli idi. Bizim üçün yox, ingilislər üçün, bu işin mahiyyətini anlamayan dünya üçün. İndi ingilis azarkeş Mxitaryanın Bakıya niyə getməməsinə tam anlamaqda çətinlik çəkəcək, deyəcəklər Azərbaycan bir ermənini niyə ölkəsinə buraxmasın? Klubun bəyanatı isə XİN-in artıq gecikdiyini göstərir. Guya ki, Bakıya gələn erməni idmançıların nə vaxtsa burnu qanayıb ki, indi bunlar təhlükəsizlik deyib bağırırlar... Erməni yaramazlar da bu məsələdən bizim əleyhimizə istifadə edəcəklər. XİN bəyanat verib hər şeyi açıqlayandan sonra Henrixin qarşısında öz qanuni şərtini qoymalı idi: "Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarına gətdiyim səhv addımdır" desin. Erməni futbolçu bunu deməyəcəkdə, amma bu məsələyə də hər iki tərəfdən birdəfəlik nöqtə qoyulacaqdı.

Kimdir axı bu Mxitaryan ki...

Hamlet Mxitaryan 1989-cu il yanvarın 21-də İrəvan şəhərində futbolçu ailəsində anadan olub. 1990-cı ildə ailəsi Fransaya köçüb. Atasının ölümündən sonra ailəsi ilə İrəvana qayıdıb, burada "Pyunik" futbol akademiyasına yazılıb.

Futbolçu karyerasına "Pyunik" klubunda başlayan Mxitaryan tezliklə klubun liderlərindən birinə çevrilib. İlk qolunu 2006-cı ilin sentyabrında "Şirak" a qarşı oyunda vurub. 2009-cu ildə Ermənistan çempionatında Mxitaryan 11 qol vuraraq bombardir olub. Bu illərdə artıq onunla Moskva "Lokomotiv"i, Kiyev "Dinamo"su, Argentinanın "Boka Xunior"u, Fransanın "Lyon" və "Lill" klubları maraqlanırdı.

2009-cu ilin iyununda o, Donetsk "Metallurq" klubuna transfer olunur. 22 nömrəli futbolka geyinən erməni futbolçu Avropa Liqasında "Metallurq"la MTZ-RIPO ilə oyununda ilk qolunu vura bilir. 2010-cu ilin avqustunda Mxitaryanla Almaniyanın "Verder", İngiltərənin "Tottenham" klubları da maraqlansa da, Henrix Ukraynanın başqa bir klubu- "Şaxtyor"la anlaşır. "Şaxtyor" yarımmüddafəçi ilə 5 illik müqavilə imzalayır.

Müqavilənin məbləği o dövür üçün kifayət qədər yüksək idi: 7,5 milyon dollar...

2012-ci ildə o, "Sport-Express" in keçirdiyi sorğuda MDB-də ən yaxşı oyunçusu seçilir. "Şaxtyor" heyətdə qollarını sıralamağa başlayan yarımmüddafəçi 2012-ci ilin sentyabrında rəsmi görüşlərdə vurduğu qolların sayını 100-ə çatdırır. 2012-2013-cü il mövsümündə o, daha bir rekordla imza atır. Birinci dövrdə 18 qol vuran erməni futbolçu həmin mövsümün ən yaxşı bombardiri olur.

"Şaxtyor"da uğurlu mövsüm keçdikdən sonra Mxitaryan daha güclü klublara keçmək istəyir. Fransanın "PSJ", İngiltərənin "Liverpool", "Mançestr Siti", "Çelsi" və "Tottenham" kimi klubları onu heyətdə görmək istəyirdi. Onunla İtaliyanın "Yuventus" və Dortmund "Borussiya" da ciddi maraqlanırdı.

Növbəti mövsüm "Borussiya" üçün uğursuz oldu, klub son illərdə ilk dəfə Çempionlar Liqasının qrupuna düşə bilmədi. 2015/16 mövsümü başlayan kimi baş məşqçi Yurgen Klopp istefaya göndərildi, onun yerini Tomas Tuxel tutdu.

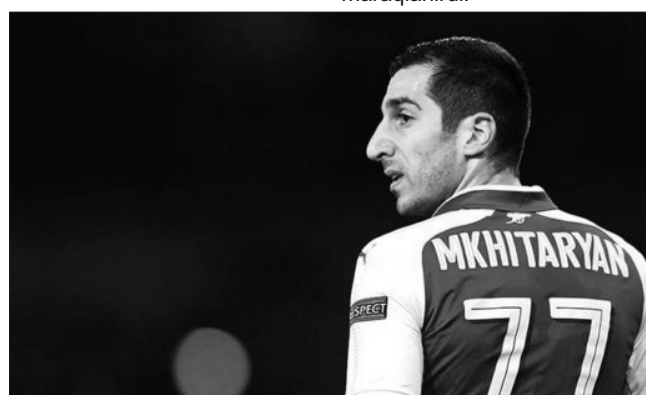
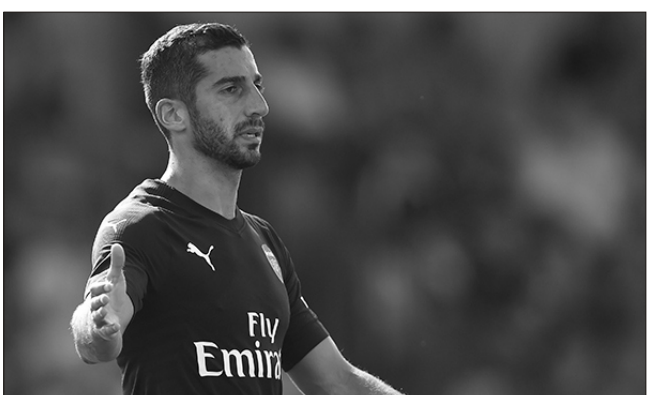
Mxitaryan yenidən qollar vurmağa başladı və uğurlu bir mövsüm keçirdi. Belə ki, mövsümün nəticələrinə görə, o, Bundesliqanın həm ən yaxşı oyunçusu və ən yaxşı qol (15 uğurlu ötürmə) asisenti oldu. 2016-cı ilin iyun ayında Mxitaryan "Borussiya" ilə müqaviləni yeniləməyəcəyini dedi. Onun agenti Mino Rayola Mxitaryanın "Mançestr Yunayted"də oynamaq arzusunun açıqladı.

2016-cı il iyulun 2-də alman klub Mxitaryanın transferinə razılıq verdi və erməni yarımmüddafəçi Mançestr şəhərinin təmsilçisi ilə 4 illik müqavilə

Növbəti mövsüm yenə onun üçün uğursuz oldu, nəticədə o, yenidən ehtiyat oyunçular skamyasına göndərildi. Onun qış transferində klubu tərki edəcəyi barədə xəbərlər təsdiqləndi və bu ilin yanvarında erməni futbolçu Londonun "Arsenal" klubuna transfer oldu. Yeni komandada ona 7 nömrəli forma verildi. "Liverpool"da indi işləri pis getmir və ara-sıra həm qol vurur, həm qolla nəticələnən ötürmələr edir.

Milli komandada karyerasına gənclərin heyətində oynamaqla başlayıb. Ermənistanın əsas milli komandasında 18 yaşında debüt edib. Avro-2012-nin seçmə mərhələsində Mxitaryan 6 qol vuraraq, B qrupundakı qolçuların siyahısında birinci yeri tutub. Həmin ilin dekabrında ümumi səsvərmə yolu ilə Ermənistanın ən yaxşı futbolçusu seçilib.

□ **Nazim SABİROĞLU**
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 185 (7074) 4 sentyabr 2018

Kəlləyə oxşamaq üçün qulaqlarını və burnunu kəsdi

22 yaşlı Kolumbiya sakini Erik Yainer Hinkapie Ramirez kəllə sümüyünə oxşamaq üçün qulaqlarını və burnunu kəsib. Musavat.com Rusiya mətbuatına istinadən məlumatı verir ki, iki il ərzində üzünü dəyişmək üçün ağır əməliyyatlar keçirən 22 yaşlı gənc indiki halından məmnunluq duyur. Kalaca Skull ləqəbi ilə tanınan döymə ustası Erik bununla da kifayətlənməyib. Həm dilini kəsib, həm də bədənini başdan-ayağa döymələrlə bəzəyib. Erik ilk döymələri anasını itirəndən sonra etdirib. Kəllə sümüyünün görünüşünə valeh olan gənc anasını qorxutmamalıdır. Bu, bir qadının sinə və ya arxa hissəsinin artırılması kimi bir şeydir. Mühakimə olunmamalıdır. Kəllə sümüyü mənim üçün bacı, ailə kimidir. Mən ona çox bağlıyam", - deyən Erik görünüşünün normal olduğunu iddia edir. Hesab edir ki, onun xarici görünüşü kimsəni qorxutmamalıdır.

Məmurlara watsap qadağası

Rusiya hökuməti dövlət məmurlarının WhatsApp, Viber və Telegram kimi çatlardan istifadəsini, buradan rəsmi yazışmalar aparmasını və ya sənəd göndərməsini yasaqlayıb. "İzvestiya" qəzetinin xəbərinə görə, Rusiyanın milli təhlükəsizlik təşkilatı FBR bu tələbi yerinə yetirməyən dövlət məmurları üçün cəza mexanizmi tətbiq etməyə qərar verib. Buna görə də FBR tərəfindən təsdiqlənməyən yazışmalardan istifadə edən dövlət məmurları intizam cəzası alacaq və hətta işdən çıxarılacaq.

Şəxsi istifadə üçün bu istiqamətdə hər hansı qadağa olacağı gözlənilir. Ancaq dövlət məmurları arasında aparılan yazışmalar və sənəd transferlərinin üçüncü şəxs tərəfindən ələ keçirilməməsi üçün özəl bir müdafiə sistemi qüvvəyə mindirilib. Xarici ölkələrin əlində olan populyar

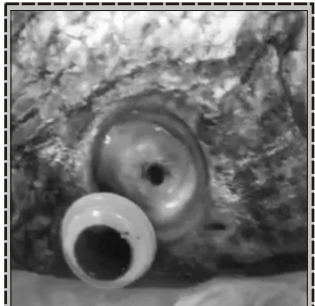
söhbət vasitələrinin qadağan olunması daha öncə də Rusiyada gündəmə gəlmişdi.

Oğlu əlil qadının bütün pulunu oyunda xərclədi

Böyük Britaniya sakini Kleo Dakket pulsuz qalması ilə bağlı şikayət edib. O deyib ki, buna səbəb oğlunun bütün pulları onlayn oyuna verməsi olub. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, uşaq pulların həqiqi olduğunu anlamayıb. Qadın bildirib ki, 10 yaşlı oğlu Ceyden Li Fortnite oyununda onun kredit kartı ilə 1193 funt sterlinq itirib. Əlil arabasına məhkum olan 46 yaşlı qadın indi özünə nə etmək ala, nə də kommunal xərclərini ödəyə bilir. Çünki onun cəmi 8 funtu qalıb. O, bu barədə bankomatdan pul çəkəndə xəbər tutub. Bir qədər sonra isə ona bankdan bildiriş gəlib: "Mənim oğlum ağlayaraq hər şeyi etiraf etdi. O, bütün bu əməliyyatları mənim arxamdan edib. Mənimlə bundan xəbər olmayıb".

Britaniyalı qadın kömək üçün banka müraciət edib. Amma orada ona bildirilirdi ki, aldığı ilə bağlı ödənişi geri qaytarma şansı yoxdur: "Bank mənə köməkdən imtina etdi. Onlar bildirdilər ki, oğlum mənim məsuliyyətim daxilindədir. Amma mən cinayətkar deyiləm, pul oğurlamamışam və bu pulları oyunlara mən xərcləməmişəm. Mən 20 ildir ki, bu bankın müştərisiyəm, onlarsa mənə bu məsələdə güzəşt etmək istəmirlər".

Dakket hazırda bu pulu həmin oyunun təşkilatçılarından geri istəyir. Amma bununla belə, uğur qazanacağına inanmır.

Köhnə balığın gözünə plastik göz qoyub təzə adı ilə satdı

Küveytdə bir balıq mağazasını dələduzluğa görə qapadılar. Buna səbəb mağaza satıcısının balığın gözünə plastik göz yapışdırması olub. O, bununla balıqları təzə adı ilə müştərilərə sırmaq istəyib. Müştərilərdən biri bu görüntünü sosial şəbəkədə paylaşdı və bu, qısa müddət ərzində sosial şəbəkədə işıq sürətilə yayıldı. Bu fotoya eyni zamanda Ticarət Nazirliyindən də diqqət göstərilib. Onlar öncə bu mağazanı tapıblar, daha sonra isə onu qapadılar. Xəbər də həmçinin bildirilir ki, müştərilər əsasən balığın gözlərinə baxaraq, onun təzə olub-olmadığını müəyyən edirlər.

Dünyanın bütün nöqtələrindən olan twitter istifadəçiləri satıcının bu dələduzluğuna xeyli gülsələr də, onun yaradıcı olduğunu deyiblər. Kanadalı istifadəçilər isə bildirdilər ki, bu, satışın çox pis üsulu olsa da, ölümünə gəlməlidir. Amma o, alıcıların bu kələyi fərq edə biləcəyinə inanmadığını da vurğulayıb.

QOÇ - Yalnız maliyyə məsələlərində uğurları- nız gözlənilir. Odur ki, əsas gücünüzü bu istiqamətə yönəldin. Kimsəyə borc vermək və ya almaq fikrindən uzaq olun. Axşam başqa ünvanə getməyin.

BUĞA - Bir tərəfdən cəhdlərinizin boş çıxması, digər tərəfdənsə ətrafınızda olanların naxələfliyi ovqatınızı poza bilər. Odur ki, müəyyən qədər təcrid olunub öz ələminizə qapılın.

ƏKİZLƏR - Ulduzlar bu təqvim daha çox istirahətə ayırmağı tövsiyə edir. Ağır fiziki və zehni işlərə girişməyin. Saat 16-dan sonra qonaq getməyə, ikili gəzintilərə aludə olmağa dəyər.

XƏRÇƏNG - Ümumi məziyyətlərinə görə qənaətbəxş təqvimdir. Xüsusən də saat 14-16 aralığında hansısa xoş bir hadisə ilə rastlaşacaqsınız. Ailə üzvlərinizlə, həmkarlarınızla mehriban davranın.

ŞİR - Bəxtinizdə ilahi bir təqvim durub. Bu səbəbdən də hansısa müqəddəs yeri ziyarət etmək, kimsəsizləri sevindirmək böyük savab qazandıra bilər. Axşam maraqlı insanlarla görüşünüz mümkündür.

QIZ - Səhhətlə bağlı nasazlığınız olsa da, bu, ovqatınızı pozmayacaq. Əksinə, gün ərzində iştirakçısı olduğunuz proseslər sizi xeyli fərəhləndirəcək. Ətrafınıza yaxşı insanlar toplaşacaq.

TƏRƏZİ - Çox düşərli gündür. Boş durmaqdan əvvəl xirda şansdan belə istifadə edin. Tərəfdaşlıq zəminində, perspektivli sövdələşmələrdə uğurlarınız artacaq. Özünüzü soyuq dəymədən qoruyun.

ƏQRƏB - Həddindən ziyadə uğurlu gündür. Üreyinizə yaxın adamlarla tanışlaşmağınız, həmçinin sevindirici təkliflər almağınız uzun müddət yadınızda qalacaq. Uzaq yola çıxsanız, ehtiyatlı olun.

OXATAN - Maliyyə vəziyyətiniz imkan versə, özünü təzə geyim alın. Çünki xeyli müddət belə fürsət ələ düşməyəcək. Göy qübbəsi kənar təsirlərə aludə olmamağı, riskdən qorxmamağı tövsiyə edir.

OĞLAQ - Ulduzların düzümü rahatlığı daha çox səfər və qonaqlıqlarda tapa biləcəyinizdən xəbər verir. Çünki bu gün sizə çoxlu adamlarla təmasda olmaq vacibdir. Tənhalığa qurşanmayın.

SUTÖKƏN - Saat 15-ə qədər qarşılıqlı münasibətlərdə gərginlik gözlənildiyindən tədbiri olun. Bunu bacarsanız, ulduzlar sonrakı müddətdə sizə xüsusi zövq verəcək. Təzə xəbər də eşidəcəksiniz.

BALIQLAR - Sağlıq durumunuzda və fəaliyyət istiqamətinizdə problemləriniz gözlənilsə də, qalan işləriniz uğurlu olmalıdır. Hətta günün ikinci yarısında qazanmaq ehtimalınız da var.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Timsahı ayaqqabısı ilə qovdu

Avstraliyadakı Kakadu Milli Parkında qəribə hadisə olub. Göldə üzən timsahları görə qadın onu "şəp-şəp"lə qovub. Buna səbəb isə timsahların qadının yanındakı itə yaxınlaşma cəhdi idi. Baş vermiş hadisənin videosu artıq YouTube kanalında yayımlanıb. "Reuters" agentliyinin xəbərinə görə, videonun müəllifi naturalist Lindon Anlezark olub. Bunu edən qadın yaşadıklarının nə qədər təhlükəli bir hadisə olmasının fərqində olmayıb. Videonu izləyənlər isə bildirir ki, qadının şüursuzcasına belə qəhrəmanlıq etməsi o qədər də gözəl hərəkət deyil. Çünki bu günə qədər göldə üzən timsahların insanlara tərəf qəfil hücumu geniş yayılmış hadisədir. Ən son belə qanlı hadisə 1987-ci ildə baş verib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.